

убайд РАЧАБ ЯККАБУРС

100

80

15

18

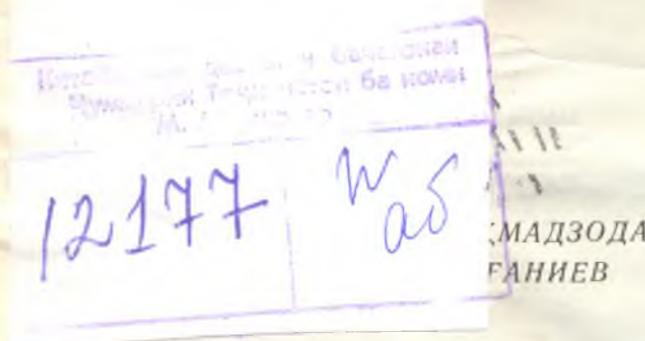
Мол Р-Ч8.
УБАЙДИ РАЧАБ

ЯККАБУРС

КИТОБИ
ШЕЪР, ЧИСТОН
ВА
ҚИССАВУ ДОСТОН

ДУШАНБЕ,
«АДИБ»
2002

КИТОБ БО ДАСТГИРИИ ПРЕЗИДЕНТИ
ЧУМХУРИИ ТОЧИКИСТОН МУХТАРАМ
ЭМОМАЛӢ ШАРИФОВИЧ РАҲМОНОВ
БА ТАБӢ РАСИДААСТ.

Убайди Раҷаб

Яккабурс.— Душанбе, нашриёти «Адиб», 2002 136 сах.

Қитоби нави Шоирӣ Ҳалқии Тоҷикистон, барандаи ҷойзай давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба номи Абӯаబдуллон Рӯдакӣ ва мукофоти байналмилалии Ҳ. Ҳ. Андерсен сурудашои даҳ соли охир ва гулчини таҳриридаи ашъори пешинай муаллифро фаро мегирад.

Мутолиаи чақидаҳои қалами шоир дар дили хонандагӣ нисбат ба Тоҷикистони зебо, табииати рӯҳафзо ва манзараҳои дилкӯши он муҳаббате мепарварад ва ўро дар зиндагӣ ба ростравию ростқавлию росткорӣ ҳидоят мекунад.

у 4803000000—4
М 503—2002 — 2002

© Убайди Раҷаб, 2002

ШЕЪРХО

Он чо, ки бурси пирасар
Дар тега тоқ афтодааст,
Күх асту бому яккабурс
Мисли равок афтодааст.

ОФТОБ, ЭЙ ОФТОБ

Офтоб, эй офтоб,
Кучо мекунй шитоб,
Чолоку давонастӣ,
То кучо равонастӣ?
Хона дар кучо дорӣ?
Бози масли мӯо дорӣ?
Кучо меравӣ хӯб,
Офтоб, эй офтоб?

Тани танҳо меой,
То кучо раҳпаймой,
Чанд ағбаро гузаштӣ,
Хаста оё нагаштӣ,
Дорӣ қанду ҷону сӯ,
Офтоб, эй офтоб?

Бо пайрақи қӯҳистон
Аз паят ҳастам равон,
Хонаатро мекобам,
Хонаатро мёбам,
Дар хонаат мөхобам,
Рӯ аз раҳ наметобам,
Сӯи ту дорам шитоб,
Офтоб, эй офтоб.

ОСТОНА

Аз домани дар
Сар мешавад қӯҳ,
Қӯҳе, ки сабз аст
Бо бурси анбуҳ.

Аз пушти он қӯҳ
Қӯҳест дигар,
Қӯҳе, ки дорад
Сад чашма дар бар.

Аз пушти он қӯҳ,
Қӯҳе камаркаш,
Қӯҳе, ки борад
Аз сина оташ.

Аз пушти он күх
Күхе зи барф аст,
Бо барфи сими
Хеле шигарф аст.

Аз пушти ся күх
Күхест, шояд
Аз тори ин күх
Андак намояд:

Бо күрароҳаш,
Бо сабзазораш,
Бо сангрезаш,
Бо обшораш.

Күх аз пай күх,
Күх юстон аст
В-ин остона
То осмон аст.

ЯККАБУРС

Хат мекашад гаҳ сикор,
Гоҳе ниҳон чун пойи мор
Печидараҳ аз зери дар
То теган кӯхи қатор.

Он ҷо, ки бурси тирасар
Дар тега тоқ афтодааст,
Күх аст бому яккабурс
Мисли равок афтодааст.

Паррандаҳои рахгузар
Даври сараш пар мезананд,
Бурс аст чун меҳмонсаро,
Дармондаҳо дар мезананд.

Он сўйи бурси пахншоҳ
Зовияву жони зуғол,
Дар ҳар хамй як бешааст,
Як осиё оби зулол.

Болотар аз си куллаест
Чун пойгохи Каҳқашон,
Шояд аз ин чо хубтар
Бинй ҳему печи ҷаҳон?

Шояд аз ин чо сар шавад
Роҳи шикӯҳи дигаре,
Печон сўйи поин равад
То зери домани даре?

МАНЗАРА

Шаршара зеби дара,
Дара зеби шаршара,
Рӯзе, ки юфтоб аст,
Шаршара нукратоб аст,
Мӯйи момоям барин,
Риши бобоям барин.

ЯК ДАРА ПУР АЗ САДО

Об магар мепарад,
Об ёё пар дорад?
Як дара пур аз садост,
Як дара шар-шар дорад.
Хушк лабони ёла,
Соҳил лаби тар дорад.
Тўри хушранги ёбӣ
Сабза тори сар дорад.
Қабки маст аз сози об
Қакра ғурии чар ҷорад,
Нигах бар ин манзара
Аз тега сахар дорад.

ДАР ЗЕРИ ҚЎҲИ ҚАЛОН

Дар зери қўҳи қалон
Чашмаи қалоне ҳаст.
Зери чашмаи қалон
Бурси таҳлавоне ҳаст.

Зери бурси паҳлавон
Харгушак хона дорад,
Дар шоҳи бурси қалон,
Булбулак лона дорад.
Харгушак бача дорад,
Шаш бачаи дилрабо,
Булбулак чӯча дорад,
Шаш чӯчаи хушсадо.

САБЗИ САБЗ

Сабза ҳаҳар сар қашид,
Сар аз ҳоки тар қашид.
Дид осмон сабзи сабз,
Оби равон сабзи сабз,
Кӯҳи гарон сабзи сабз,
Дашти қалон сабзи сабз.
Ҳайрон шуд, аз ранги худ
Холо, ки бехабар буд,
Чунки чун оби равон,
Чун дашту чун осмон,
Субҳидам буд сабзи сабз,
Сабза ҳам буд сабзи сабз.

НАХЧИР ДАР САРИ КӮҲ

Доман такиду хуршед
Аз тори қулла ҳам зад,
Бар қуллаи сияхбурд
Шом оташи алам зад.

Монанди арчай хушк
Гардун гирифт оташ,
Рӯмоли люлагун баст
Кӯҳи сиёҳи саркаш.

Аз пушти гӯши қулла,
Аз зери ҷодари шом,
Оҳиста берун смад
Моҳи нав аз дари шом.

Бинмуд чун ду шохе
Аз теги камбари кӯҳ...

Мах буд? На, баромад
Нахчир бар сари күх.

РАФТАМ НАЗДИ БОБОЯМ

Дивидаму давидам,
Нимарўзӣ расидам,
Дехи бобома дидам,
Акси онро қашидам.
Кӯҳи деха пурарча,
Замингаш парча-парча.
Обаш шаффофи шаффоф,
Семсонаш софи соф.
Хонахояш зери шах,
Шаххояш дар зери ях.
Яххояш яхҳои пир,
Чои чарои нахчир.
Овезон баъди борон
Мегардад рангинкамон,
Як сараш дар шаршара,
Як сараш дар подара...
Давидаму давидам,
Нимарўзӣ расидам,
Дехи бобома дидам,
Акси онро қашидам.
Ин сон як дехи зебо
Боз бошад дар дунё?

ДЕҲИ МО

Бо хандай офтоб
Деха меҳезад аз хоб.
Дарҳояш чун шавад боз,
Пур мешавад аз овоз.
Дар синаи таңги күх
Бинӣ дунёи шукуҳ.
Хонаҳо пасту баланд
Рӯйи ҳам истодаанд.
Ранги бору сарборанд,
Болон ҳам саворанд.
Пушт ба ҳам ниҳода,
Китф ба қитф дода,

Аз рўйи оби равон
То қучай Каҳкашон...
Дар мағзи кўхсорон
Бар ҳамдигар, чун инсон,
Такя ҳонаҳо доранд,
Бо тақия бако доранд.

БОГИ ТОРИ ШАХ

Дарахте дар тори шах,
Дарахте дар рўйи чар,
Бо меваҳои рах-рах
Тобад дар пеши навар.
Чор тараф чару чӯ,
Чор тараф шаху шах,
Широсо аз ҳама сӯ
Равон обаке, чун ях.
Печида бар-бари шах
Ба боғ ояд чўйи об.
Бар боғаки тори шах
Хусн дихад бехисоб.
Сурху сафеду кабуд
Чашму ғилро мебаранд,
Себу юлу муруд
Зинати боғи баланд.
Шоҳажи ғарки мева
Чор тараф нишеб аст.
Бо меваю шоҳи ҳам
Боғаки мо базеб аст.

МОДАРАМ

- Маро сахар кӣ хезонд?
- Модарам.
- Кӣ сўйи оби чӯ хонд?
- Модарам.
- Кӣ майда бофт мӯям?
- Модарам.
- Кӣ мучҷӣ жард рӯям?
- Модарам.
- Кӣ куртаам билўшонд?
- Модарам.

- Кі чойи гарм нұшонд?
- Модарам.
- Кі гул ба дasti мән дод?
- Модарам.
- Кі мактабам фиристод?
- Модарам.
- Маро кі гуфт қобил?
- Модарам.
- Кист ба ман өнү дил?
- Модарам.

ХУДАМ

Модарчонам, модарчон,
 Модарчони меҳрубон,
 Дар ҳама ғруи олам,
 Гайри ту аз бароям
 Касе азиэтар нест,
 Чун ту каси дигар нест.
 Ман ҳам яктои туям,
 Якто барои туям,
 Худи худам меденам,
 Ки дар тамоми олам
 Ту, модарчон, ягона...
 Ман мағзаму ту дона.

МОДАРАМ АЗ КОР ОМАД

Модарам аз кор омад,
 Монда шудасту хаста.
 Мехоҳад, ки дам тирад
 Дар жунчи катнишаста.

Ку-ку магұ пеши дар
 Мурғаки шилшилапо,
 Ав-ав нақун ин қадар
 Алмоси ғапнодаро.

Вакти мияв-мияв нест,
 Гурбаяки бехабар,
 Шақ-шаки худро бас кун
 Шақшакқай алопар.

Намебинй қарорам,
Нидо намебарорам,
Бо зочай гулдорам
Хатто бозй надорам.

Ин соат оби чүбөр,
Бояд садо барорад,
Бүйи гулу бүйи хор
Ба мөддарчонам орад.

Шаммолаки тулафшон
Бубояд алла гүяд...
Хүлбүйи тар бичичам,
Мөддарчонам бибүяд.

Мөдарам аз кор смат,
Монда шудасту хаста.
Мехоҳад, ки дам гирад
Дар күнчи катнишаста.

НОНИ ГАРМ

Лахча чун гул шукуфта,
Лахча тати хокистар,
Танури пур аз лахча
Чун күраи оҳангар.

Рўйи суфра пури нон
Болои ҳам хобида,
Оромие надорад
Остинчаву рафида.

Нон мечаспонад очам
Андар танури тафсон,
Дар осмон ситора
Мечаспад ба чойи нон.

Очам рўйи алавро
Андар-аңдақ мекобад,
Ду руяш чун рўйи нон
Дар чашми ман метабад.

Оби хунук чун арак,
Мешорад аз рўйи нон,

Нони гандум мепазад,
Чун рўйи марди дехкон.

Рўйи шиг, пеши танур,
Чилю мегирад аз жон,
Хонаро пур мекунад,
Бўйи хуши тобистон.

Аз тисни гарми очам,
Бўйи марза меояд,
Бўйи ёсси чун алмос,
Бўйи дарза меояд.

Бўйи банду чигина,
Бўйи вал, бўйи хирман...
Аз исси очам ёяд
Бўйи падарчони ман.

КУЧО РАФТИ, АНВАРЧОН?

- Кучо рафтӣ, Анварчон?
 - Сахро рафтам, модарчон.
 - Чаро рафтӣ, Анварчон?
 - Каҳ ювардам, модарчон.
 - Каҳ чӣ лозим, Анварчон?
 - Ба гав шихам, модарчон.
 - Кучо рафтӣ, Анварчон?
 - Дарё рафтам, модарчон.
 - Чаро рафтӣ, Анварчон?
 - Об ювардигам, модарчон.
 - Чӣ лозим об, Анварчон?
 - Ба гав шихам, модарчон.
- Гови ало шавад сер,
Хурма шавад пури шир.
- Хурма шавад пури шир,
Маска кунему панир,
 - Кӣ мекхурад, Анварчон?
 - Ману шумо, модарчон.

ОЛУЧА ГУЛИ БОДОМ

«Олуча гули болом
Ман дұхтараки додом».
Додом дарав мекунад,
Ман нонбараки дадом.

«Олуча гули бодом,
Ман дұхтараки додом»
Додом ғарым кунад, ман
Дарзабараки додом.

«Олуча гули бодом,
Ман дұхтараки додом»,
Додом агар дам гирад,
Ман дар бараки додом.

«Олуча гули бодом,
Ман дұхтараки додом»,
То бегай мегардам
Гирди сараки додом.

ХОҲАРАКАМ

Хоҳаракам, хоҳарам,
Худи худи модарам,
Ду солу як моҳ хурд
Аз иману аз додарам.

Хоҳаракам тул барин,
Шоҳай сунбул барин,
Буттаи хулбӯ барин,
Лолай худру барин.

Ду ўмӯзисли шаби тор,
Ду ғруғонги ду анор,
Ду ҷашми чун ду бодом,
Ҳамчун ду ҷашми додом.

Қони мағал хоҳарам,
Қони ғазал хоҳарам,
Дидадаро хоҳарам,
Шодии имо хоҳарам.

Баду бало хоҳаракам.

БИБИИ МАН

Бибии ман Фарзонааст,
Фарзонаи чоңонааст,
Чоңсайи дүнёй панд,
Паңде ҳама пиронааст.
Дилбастаे бар күча нест,
Побастай кошона аст.
Гүям, ки турми дар, хатост,
Күфлу калиди хснааст.
Нитми жафас бекор нест,
Мүрест, пушти донааст.
Сангэ дихад, лое ныхад,
Гар гүшае вайрона аст.
Мо рөздөни хамдигар,
Ман мүяму ү шонааст.
Тайнхо гали ҳак мезанад,
Аз ынхақй бегонааст.
Хонац ба гүшам: — Хакравй
Көри чавонимарданааст.
Гар гүшмөлам медиҳад
Як дағси дилсүзонааст.
Тундиданааш аз чаҳл нест,
Одабомүзснааст.
Афсонаам бофад, ки худ
Дар чашми ман афсонааст.
Ман шүълау бибии ман
Дар гирди ман парвонааст...
Хар он чи гуфтам, кам бувад,
Бибии ман дурдонааст,
Дурдонаи бисёр нест,
Як дона аст,
Як дона аст.

КАСИ БЕХТАРИНИ МАН

Бех аз ҳар кас падарро дүст дорам,
Падар дорад бех аз ҳар кас маро дүст.
Ба рўям бингарад тул мекунам ман,
Намегунчам ба сони ғунча дар пуст.

Зи чонам ранчу озорам барояд,
Бубинам чехрай шоди падарро,

Бар оғұши пур аз меҳраш гузорам,
Ба пазмой агар як лақза сарро.

Ба лаб гар ханда бо лабханд резад,
Фам аз дил, дард аз өнам раҳонад,
Фақат ў боғигоҳе аз нигоҳам
Гапи ногуфтай дилро бихонад.

Ба ҳам ҳарғоҳ дарди дил билгүем
Ману у, ки ду маңды хона ҳастем,
Забони мә ба гүфти бад нағардад,
Баду бадгүйро бегона ҳастем.

Хар си ҳарфе, ки пеши ман билгүяд,
Ба түшем саҳт мегирам, ки таңд аст,
Сүхан мегүйяндам бисёр шириң,
Хаёлам ҳар тапаш як пора қанд аст.

Аз ў наздиктар бар ман касе нест,
Ба зери боли ў пар мебарорам,
Падар дарам, худоро шуыр, к-аз ў
Каси бехтар дар ин дунё надорам.

МОДАРИ ҖОНИ МАН

Cypurd

Бар сари қуллаат
Рах наёбад сахоб,
Қуллағи күхи тустан
Ошёни уқоб.

Накарот:

Эй Ватан,
Эй Ватан,
Модари ҷони ман,
Җони ман,
Җони ман,
Тоҷикистони ман.

Зинати сад чаман
Оби бехоби тустан,

Роҳати чони ман
Қатраи оби туст.

Накарот.

Дуст дорам ба чон
Хоқу оби туро,
Боду бўрони ту
Офтоби туро.

Накарот.

Хснаи меҳри ман
Синаи поки туст,
Решаи чони ман
Дар дили хоки туст.

МУЛКИ МЕХРУБОН

Curdyd

Чашмаҳои ту,
Чашмаи мадор,
Қуллаҳои ту,
Қуллаи викор.

Накарот:

Мулки меҳрубон,
Нури дидағон,
Тообу ҳам тағон,
Чон ба чойи чон.

Аз сафдатам
Як нишонай,
Мадари мани,
Човидонай.

Накарот

Қимат аз зар аст,
Резасанти ту,

Китобхонаи давлатии бачагония
Чумхурии Тоҷи истон ба номе
М. Миршакар

Түтиёи чашм
Гарди чанги ту.

Накарот.

Аз ту дилхушам,
Аз ту бахтёр,
Бо ту дар чаҳсон
Дорам ифтихор.

ҲАДЯ БАРОИ ДИЛНОЗ

1

Хурӯсак дар пушти чӯ,
Пушти чӯ юни қоқу,
Хурӯсак қу-қу дорад,
Шукуфтани қоқу дорад.

2

Қўзакандӣ, қўзакандӣ,
Хушгувору хушояндинӣ,
Ин қадар ту диллисандӣ,
Набёт астӣ ва ё қандӣ?

3

Ғунҷаи Момогунча
Ағшон таки айвон аст,
Момю ғунҷа ғундорад,
Машан ёрирасон аст.

4

Ёла пур-пурӣ лола,
Лола чинад Ҳилола,
Рӯмолу куртаву рӯ
Рангӣ лӯлаи ёла.
Ду лола дар бандгӯш,
Ду ҳалқаи қашола.
Дар оғуши Ҳилола
Лола як банди мола.

Харгүшак карам дуздид,
 Карам аз ғарам дуздид,
 Алопар, ки хабар ёфт.
 Гүши харгүшакро тофт.
 Харгүшаки танпараст,
 Аз карда пушаймон аст.

ДИЛНОЗИ ЧОН, БА МАН ГҮЙ?

1

Бузғола рўи чар буд,
 Бузғола чарогар буд,
 Гулхоре зери чар дид,
 Сарсабзу гулбасар дид.
 Зуъмиву бесарй кард,
 Хез аз тори чарй кард.
 Пеши пояш сенг смад,
 Хона ланголанг смад.
 Як хафта аз чаро монд,
 Аз чарояш чаро монд?

2

Пушак печида хоб аст,
 Мушак меҳояд дона,
 Пушак дар қунчи айвон,
 Мушак дар рўйи хона.
 Пушак бегонасурат,
 Мушак чун сохибхона...
 Худй ин чо кадом аст,
 Кадом ин чо бегона?

3

Сар боло кашад арап,
 Арап бесояву бар,
 Себак сар афканда паст,
 Ёбй бар мевааш даст.

Расми қадом аз ин ду,
Башад тисаңдаи ту:
Бебор сар қашидан,
Бо бор сар хамидан?

4

Доно то даҳ шуморид,
Бурро то даҳ шуморид,
Коно то даҳ шуморид,
Бурро то даҳ шуморид,
Аммо дахро хато гуфт,
Аввал яку пас о туфт.
Чисно, чи гуна Коно
Хамлю шавад бо Доно?

5

Болои барги лола
Дур чид ѹубх жола.
Софу зулолу ноб аст,
Дурдонаи хушоб аст.

Аз тева чун чигах кард
Хуршег, рӯ панаҳ кард,
Он зеби гул, кучо рафт,
Зуд аз назар чаро рафт?

6

Дар тӯши қӯҳи ҳаро
Овеза оvezоҷ шуд,
Чун тиљло чилое дад,
Зовия туррафшон шуд.

Киштӣ гашту рах гирифт,
Дао үкёчуси шабгах.
Рохи саҳаргах гирифт...
Номашро медонӣ?
— Max!

ДУГОНАЧОН, ДУГОНА

Дугоначон, дугона,
Дугонай ягона,
Биё, паҳам ба дастат
Яке аз ин ду дона.

Ду дона дар миёна
Ду донаи дугона,
Хүрэм бо ду дона
Ду кас сию ду дона.

Ду донаи дугона
Аз ахди мо нишона,
Ману ту чун ду дона,
Ду донаи дугона.

МАНУ МАХТОБ

Махтоб дар сари күх,
Махтоб дар оби чү.
Бо маҳтоби оби чу
Ман даст шустаму рү.

Дасту рү додарам шуст
Бо маҳтоби оби чү,
Дасту рү хоҳарам шуст
Бо маҳтоби оби чү.

Сүйи ман хандон-хандон
Махтобаки хандонрү,
То бевактӣ ғигаҳ кард
Аз миёни оби чү.

Баъд аз он то сахаргоҳ
Рафтем мо хама хоб,
Рўйи кату тори күх,
Дар болини ғавчи об.

ЛАБИ ЧАР, ДАР ПАСИ ДАР

Хонае дилчүү кардам,
Лаби чар, дар паси дар.
Дар паҳлуу чүү кардам
Хонае аз реги тар.

Рег сомад болсои рег
Девори зебое шуд,
Бомаш дар сурати дег,
Боми барҳавое шуд.

Хеле андова кардам,
Бө ластам дэзорашро,
Аз санги тоба кардам,
Зинаи ҳамвораашро.

Ман дар канори чубор,
Касе хабар надорад,
Хонаи реги тайёр,
Факат як дар индорад.

Аммо ту магүү бедар,
Магүү сахнаш калон нест...
Лаби чар, дар паси дар
Хона кардан осон нест.

МАРО ТАНБАЛ НАГҮЕД

Танбал маро нагүед,
Харфи иночо нагүед,
Ки ман акнун қобилам,
Бар ин таң мүқобилам.
Баччай гапдароям,
Аз гал и намебароям.
Намегурезам аз кор,
Дар кори хона тайёр.
Чорубам ҳамрохи ман,
Чорубам гувохи ман.
Аз хона бо чорубам,
Танбалиро мерубам.

ТАРОНАИ ГУНЧИШКАК

Офтобак аз пушти кӯҳ
Чун кулча рӯ намояд,
Аз навдаи сабзи бед
Гунчишкак ҷмесарояд:

Шоми зулмонӣ гузашт,
Субхи дилафрӯз омад,
Рӯзи бехе аз имрӯз
Ҳамрахи Наврӯз омад.

Пойи печидаро барф
Берун кашид аз ёла,
Домони пуштаҳо шуд
Ҷое барои лола.

Шоми зулмонӣ гузашт,
Субхи дилафрӯз омад,
Рӯзи бехе аз имрӯз
Ҳамрахи Наврӯз омад.

Вақт насиби мо шуд,
Мавҷ зан обаки ҷӯд,
Сўйи ҳар дару ҳар кӯй,
Бубар пайму дуруд.

Шоми зулмонӣ гузашт,
Субхи дилафрӯз омад,
Рӯзи бехе аз имрӯз
Ҳамрахи Наврӯз омад.

БАРОИ ТУ, БАРОИ МАН

Пагоҳи Наврӯз,
Субхи дилафрӯз,
Ҳадя бигир,
Ҳадя бидех,
ҷонакам, имрӯз.

Ду ғунчай гул,
Ду зеби кокул,

Якташа гир,
Якташа мон
барои Сунбул.

Ду пораи қанд,
Қанди Самарқанд,
Якташа гир,
Якташа мон
барои Хурсанд.

Ду ноки хушбу,
Ноки Сари чӯ,
Якташа гир,
Якташа мон
барои Гулрӯ.

Дар таки айвон,
Ду тӯби ғелон,
Якташа гир,
Якташа мон
барои Сомон.

Дар шафати дар,
Ду баста дафтар,
Якташа гир,
Якташа мон
барои Довар.

Себу анорак,
Кулча каторак...
Барои ту,
Барои ман
Ид муборак!

АБР ОМАД

Аз ин тараф абр смад,
Аз он тараф абр омад,
Абри юмисли бабр юмад,
Тунд смад, ютиабр юмад,
Фурӯ хуршедро бурд.

Оташ гирифт абри тар,
Пур шуд фазо аз шарап,

Сум күбиду шиха кард
Мисли асп абри тундар,
Хуши маро ҳаво бурд.

Аз бими чон ворастам,
Дар әз рүям набастам,
Дости токат дар дастам
Дар күнчи дар нашастам,
Борён чуро дарё кард.

Чобук омад яке бод,
Шере омад ба фарёд.
Сили зад абрхоро
Пушти пушта ҳаво дод,
Хуршедро раҳо кард.

КОРЧ

Ханда мезанад тундар,
Резаборон меборад,

Об аз қакули сабза
Катра-қатра мешорад,

Абри борон әдоманро
Аз пушта меғүндорад,

Аз зери әдомани абр
Сар корч мебарорад.

Абри найсон күлчаҳо
Бар ҳадя мегузорад,

Е осмон ситора
Дар пуштаҳо мекорад?

БҰСА ЗАД ОФТОБ

Хожи бечон чон гирифт,
Зеб күхистон гирифт,
Бұса зад чун ѿфтоб.

Гандуму чав сар кашид,
Точи ңав аз зар кашид,
Бұса зад чун офтоб.

Лолагун шуд рұйи роғ,
Пухт туты ҳәсми беғ,
Бұса зад чун офтоб.

Олуча шаккарин шуд,
Гелос асал барин шуд,
Бұса зад чун офтоб.

Мову регу рұйи об,
Шөдии дил бекисеб,
Бұса зад чун офтоб.

Мисли бүси моми қон
Дилбар асту дилнишон
Бүси гарми офтоб.

ОБИ РАВОН

Оби равон,
Давон-давон,
Бозикунан,
Шөдикунан,
Биё, биё,
Аз паси ман,
Қафо намон,
Оби равон!

Боғ барам
Җүйи ба ҷұ,
Майды күннам,
Мүйи ба мұ.
Себ хұрад,
Нок хұрад,
Бихй хұрад,
Ток хұрад,
Тути хами хона хұрад,
Анари бедона хұрад,
Қад кашаду бор диҳад,
Мевай бисёр диҳад,

Ман хұраму калон шавам,
Мардаки бөгбөн шавам...

Оби равон,
Дағон-дағон,
Бозиқунон,
Шодиқунон,
Биё, биё,
Аз паси ман,
Қафо намон,
Оби равон!

МИЁНРО МАҲКАМ БАСТАМ

1

Доси бобо дар дастам,
Миёнро маҳкам бастам.

Дамонамро бар задам,
Футаро бар сар задам.

Ләби чү дарав кардам,
Аз як сү дарав кардам.

Дасе дарам чүн алмос,
То чоштгах задам дос.

Дарза болои ҳам шуд,
Ғарам пушти ғарам шуд.

2

Хирманчоро рұбидем,
Мо хирманрә күбидем.

Сурати дар чапар шуд,
Аз химчаҳои тар шуд.

Мушта зери чапар шуд,
Чапаркаш пирхар шуд.

Хоҳарчонам хирманрӯб,
Додарчонам хирманкӯб,

Хирманчо рӯи бом аст,
Бодгараш бобом аст.

ХЎШАИ ГАНДУМ

Сари хамида,
Пухта расида,
Нодаравида,
Хўшай гандум.

Дашти калоне,
Оби равоне,
Мавҷзаноне,
Хўшай гандум.

Ҳаҷоми кор аст,
Фасли баор аст,
Бақс интизор аст,
Хўшай гандум.

Магар нахобӣ,
Қаме шитобӣ,
Вақти ҳисоби
Хўшай гандум.

Ба ՚боми ҳона,
Расида дона,
Ризқи ягона,
Хўшай гандум.

Қуввати бобом,
Роҳати момом,
Даъвати додом,
Хўшай гандум.

ШОХА

Шоҳа мададгори қас,
Шоҳа дасти дароз аст.
Сад мушкил осон кунад,
Махҳрами дасти боз аст.

Коре чун марди дэхкон
Дар ҳар қадам мекунад:
Чусту чолок алафро
Шоха ғарам мекунад.

Дарза-дарза аз ангор
Гандумро мебардорад,
Даста-даста беозор
Сүйи хирман биёрад.

Хирманро мекунад бод
Рўзонаув шабона,
Шоха чудо мекунад
Қаҳро осон аз дона.

Гар шоха жагарданад
Аз пахта юнам меравад,
Бешоха кўхи пахта
Боло магар мешавад?

Марди дэхкон медонад
Бо шоха шасти худро.
Биё, бо шоха санҷем
Зўри ду дасти худро.

ҚАЛБУЗ

Қалбуз бузи қал набуд,
Шохе дар фарқи сар дошт,
Бо шоҳи зебой худ
Савлату карру фар дошт.

Озоре саҳт медод
Вақти чаро бузҳоро,
Чангара буду мезад
Орсимию пушти по.

Бо тақкае забардаст
Қашмакаш рўйи тал қард,
Шоҳажи худро шикаст,
Ноғаримон худро кал кард.

Афти хубаш бадал шуд,
Нозеб аз ин амал шуд,
Шаҳбузи хушсурат буд,
Бузи оддии кал шуд.

ОҲУБАРРА

Дар пушти қӯҳи тарма,
Дар зери бурси танҳо,
Аз модар оҳубарра
Омад сахар ба дунё.

Бо бӯсаҳои модар
Аз ҷой гашт боло,
Монанди лӯъбате тофт
Бо ҷашму рӯйи зебо.

Дар төри сар само дид,
Дар зери по замине,
Бабри гурусначашме
Хобида дар камине.

Ранге ба ранги шах дошт,
Аз ҷашми бад панах бурд,
Модар ба шах баромад
Рӯз ба шах чу раҳ бурд.

Дар пушти қӯҳи тарма
Боди сабо вазон гашт,
Бо модар оҳубарра
Аз шах ба шах равон гашт.

ГУНЧИШКАКОН

Дар шохаҳо чун баргҳо
Гунчишкакон биншастаанд,
Гунчишкакон дар шохаҳо
Чун барғҳои бастаанд.

Гунчишкакон дар шохаҳо
Чун барғҳо кам мешаванд,
Дар шохаҳо чун баргҳо
Гунчишкакон зам мешаванд.

Пешу қафо пар мезананд
Аз шохаҳо бар шохаҳо,
Резанд аз тори ҳаво
Чун баргҳо пешу қафо.

Баъди зимиштон медакад
Субҳи баҳори гулфишон,
Ид асту бозӣ мекунанд
Гунчишкакон чун кӯдакон.

МУРЧА

Оромие надорад
Мурча, банди көр аст,
Бор ба ҳсна орад
Мурча ҳери бор аст.

Овғорад аз роҳи дур
Қашсан-қашон донаро,
Донаяки ҳамчӯ дур
Зеб диҳад хонаро.

Ҳам-ҳами хомаи қаҳ
Мурчаяк ҷавон аст,
Обу арақ рӯи рах
Аз сару рӯ чакон аст.

Бори ғами зиёд аст
Бурдани ғалладона,
Ҳаставу лек шод аст
Дона барад ба хона.

Көр асту мекунад эист,
Көр асту меҳӯрад нон...
Нони ҳалоли корист
Хузуру ғоҳати ҷон.

ҚАБКИ ДАРИ

Қабки ман қабки дарӣ,
Бинӣ ҳасад мебарӣ.

Қабки ман қабки ром ак
Қосиди субҳу шом аст.

Кабки ман соати ман,
Аз хоби рохати ман,

Хар субхицам беозор
Маро мекунад бедор.

Рүн кат мебарояд,
Дар гүшам месарояд.

Овози чира дорад,
Овозаш шира дорад.

Оханги дара дорад,
Созй шаршара дорад.

Кабкам барорад овоз,
Хуши маро барад боз.

Сабзаву бахороне,
Күхү арчазороне.

Чашмаву оби صارде,
Пайрахи охугарде...

Овозаш меравад дур,
Як хона мешавад пур.

Кабки ман хушилхон аст,
Як пора күхистон аст.

АСПИ БОБОЯМ

Аспи бобоям зотист,
Зоти зоташ хиротист.
Аспи бобоям оташ,
Оташ тамсми зоташ.
Ёлаш ранги чил қокул,
Холаш дар сурати гул.
Аспи бобом улоқист,
Мислаш аспе дигар нест.
Бузро набинад доғ аст,
Доғ асту дар суроф аст.
Бузро бинад, өон гирад,

Худро ба майдон гирад.
Буздар дасти чапандоз,
Гүё пар мекунад боз,
Сад асп агар шитобад
Аз пушташ дар наёбад.
Аспи бобоям яктост,
Дар бузкашй бебахост.

СУРЕ БАПО ШУД

Гамбулук хеле кор кард,
Болсой тал шудгор кард.
Ҳамсаюҳо шодон шуданд,
Ҳарсү ҳама тозон шуданд.
Ҳен сўзанак наздаш кушод,
Ниси сўзанак наздаш ниҳод.
Гаҳворачунбон чойи гарм
Оварду тарҳавлои нарм.
Ору биёвардаш асал,
Суре бапо шуд рўйи тал.
Баски барои ҳенадон
Гамбулук шуд ёрирасон.
Бори шаҳустин қор кард,
Болсой тал шудгор кард.

ЧИ МЕДИҲАД ДОНАИ ТАР?

- Шакшакқафон, шакшакқачон,
Кучо равзи?
- Суйӣ камар?
- Суйӣ камар чӣ мебарӣ?
- Донаи ҷормағзи тар.
- Чи мекунӣ ту донаро?
- Руст ҷуннам дар лаби чаар.
- Ҳисна ба ту чӣ мёдихад?
- Сабз шавад, расад ба бар,
Мева дихад ба кудакон,
Соя шавад ба рâхгузар.

МУШ ВА ГУРБА

Гурба дӯм аз барои муш гузошт,
Бо ҳаёлे, ки муфт ҳоҳад дошт.

Муш аз қасди гурба оғаҳ шуд,
Зери барге панаҳ лаби раҳ шуд.

Баъд аз он бурд гурбаякро инсам,
Гурба афтод чойи муш ба дом.

Муши доно зи кори худ розист,
Бо думи гурба гарм дар бозист.

ЧАЗО БА БАҲО

Дафттар дар кунче хоб аст,
Мисли ин ки нотоб гаст.
Гиря тулӯгир шудаст,
Аз танҳои пир шудаст.
Дафттар тӯза сар то сар,
Як баҳо дорад дафттар,
Гарчи бар ин ин баҳо
Метобад ҷашми Сафо.
Аммо маъқул ба ўнест.
Чунки бообру нест.
Рангчид аз баҳо Сафо,
Дод баҳоро ҷазо:
Дар гӯшае бачо кард,
Нав дафтари худро кард.

ХУБ АСТ ИН ВА Ё БАД?

Аз мактабам биёям,
Нӯшида қандчоям,
Коре ичро намоям,
Хуб аст ин ва ё бад?

Ед накарда тубам,
Хавлиро тоза рубам,
Кашки ҷуворӣ кубам,
Хуб аст ин ва ё бад?

Аз ақиби модарам
Гиря кунад додарам,
Кӯча тамошо барам,
Хуб аст ин ва ё бад?

Кори ман ёне, нагуям,
Узре ба худ начуям,
Тирезаву дар шуям,
Хуб аст ин ва ё бад?

Дар чойи очачонам,
Алавро даргиронам,
Хуроке пухта монам,
Хуб аст ин ва ё бад?

Очам аз бозор ояд,
Додоям аз кор ояд,
Таъриф агар намояд,
Хуб аст ин ва ё бад?

МУАЛЛИМИ МО

Субхи дилафрӯз,
Бархезад аз хоб,
Рӯ йарнамояд
Мехри чаҳонтоб,
Дар саҳни мактаб,
Дар боғи гулпӯш,
Моро бигирад
Бо меҳр оғӯш,
Муаллими мо,
Муаллими мо.

Чини ҷабинаш,
Чини ду рӯяш
Зебад ба ранги
Чун барф мӯяш.
Қадди баландаш,
Гарчи ҳам имрӯз,
Мисли ҳамеша
Шод асту фирӯз
Муаллими мо,
Муаллими мо.

Мо аз раҳи у
По мегузорем,
Андағзи ӯро
Дар ёд дөрем...

Хоҳем доим
Бошад саломат,
Харгиз шабинад
Рӯи шаломат,
Муаллими мө,
Муаллими мө.

ЧИ АЗ ЧИ ЗЕБ ДОРАД?

Барон зеби найсон аст,
Майса зеби майдон аст.
Барф зеби зимистон,
Бар зеби тобистон аст.
Зар баргирифтан аз хок
Зеби дасти дехқон аст.
Бад ғуфташу бад кардан
Зеби зоти шайтон аст.
Хулки иңеку кори хуб
Асли зеби инсон аст.

СОҚЙ БА БОҚЙ

Соқй надорад тоқй
Тоқй дар юари Бокй,
Пешу пас медароянид,
Аз дар Бокию Соқй.

Лаб фурӯ баста! Соқй,
Гүяд саломе Бокй.
Кучо шуд саломи карз
Гум кардй шагар Соқй?

Соқй ду кисаашро
Чун ду ҳалта мекобад,
Саломашро гум кардаст,
Мекобад, һамеёбад.

Бокй андар хичолат,
Биннӣ меҳоряд Соқй...
Саломи Соқй мондаст
Дар хона таги тоқй.

БА КИ ЧИ АЗИЗ АСТ?

Бар он ки ташнаком аст,
Як чуръан об азиз,
Бар он ки раҳ равад шаб
Шұллаи маҳтоб азиз.
Бар он ки роҳ пүяд,
Дами дар шитеб азиз.
Бар он ки тан парастад
Мурғаки кабоб азиз.
Бар толиби илму фан
Дафтарту китоб азиз.
Бар хоҷатанбали мо
Рӯзу шабон хоб азиз.

ЗЕРИ АЙВОН, ПАСИ МИЗ

Айвоне дар қунчи боғ,
Қунче равшан аз ҷароғ.
Ҷароғе болои кат,
Като дар зери җамад.
Дар ҷонни тиреза,
Қоғазе ҷреза-реза,
Бо дафтарту қаламдон,
Сўйи ба су парешон.
Зери кат ҷўйи об аст,
Қобилчон мости хоб аст,
Сар монда ғўйи китоб,
Дарсашиб мөбинаид хоб.

ШАБ МЕРАСАД

Дар пушти қўхи жўзпушт
Рӯ кард пинхон офтоб,
Шаб мерасад,
Дар пушти қўх
Бояд равад то субҳ хоб.

Аз ғўйи ғўд ояд ба гуш
Оҳангি хобслуди об,
Шаб мерасад,
Вағрзоб ҳам
Бояд равад то субҳ хоб.

Рах аз равуо хаста шуд,
Худро панаҳ кард аз нигах,
Шаб мерасад,
То субҳи нав

Бояд бихобад ғиз раҳ.
Дуде, қи берун мечаҳид
Аз дудкаш бо печутоб,
Дигар ғаметобад ба чаҳим,
Бояд ғравад то субҳ хоб.

Дар шоҳсорон чойи боб,
Карданд мурғон интихоб.
Шаб мерасад,
Бояд ғраванд
Оромакак то субҳ хоб.

Бобо, биё, бо мо нишин,
Бар олами афсона бар,
Шаб мерасад...
Афсун қунад
Афсона моро то сахар.

САНДАЛИЙ

Дар турми дар чун посдор,
Дар поси ҳуд сармо, vale
Парво намеояд маро,
Поям даруни сандалий.

Бо кўрпа пўшида аст
Роҳатрасони чисму чон,
Дар зер коне аз алав,
Дар рўй хону чою юн.

Вон чор сўйи сандалий
Чун чор сўи олам аст,
Холи намонад хеч вақт
Чойи хузури одам аст.

Шаб дар занад, пур мекунад
Момо алайдон аз алав,
Чо дар яке аз гўша гир
Афсонаи момо шунав.

Мехмонаи рӯйи сандали
Кочӣ шавад ав субҳгоҳ,
То шамгоҳон сӯйи ту
Сардӣ наёбад ҳеч роҳ.

Даҳлез сарду хона сард,
Сардӣ садо бидҳад зи дар,
Гарм аст кунҷи сандали
Сармо кучо дӯзад назар.

Чое чу кунҷи сандали
Бошаҳд дар ин дунё зиёд?
Еде чу ёди сандали
Оё равшад یаз лавҳи ёд?

Бо сад мақоме мебаранд
Гармӣ ба манзилҳо, vale
Бо сандали ҳампалла нест,
Холист чойи сандали.

АЛЛАЁ, АЛЛА

Ҳаб омаду хоб омад,
Хоб аз лаби об омад.
Ба шури маҳтоб омад,
Аллаё, алла, алла,
Аллаё, алла, алла.

Ҳирсанки қачло хобид,
Гургани раҳло хобид,
Ҳаркӣ ҳар кучо хобид,
Аллаё, алла, алла,
Аллаё, алла, алла.

Шамолак хур-хур дорад,
Гурбаяк хур-хур дорад,
Хоб ясту ҳузур дорад,
Аллаё, алла, алла,
Аллаё, алла, алла.

Мусича намепарад,
Бузича намечараад,

Хоби Фарангис барад,
Аллаё, алла, алла,
Аллаё, алла, алла.

ЧОНАКАШ ДАР ХАТАР МОНД

Шағалак шикор омад,
Аз зери гулхор өмад,
Аз рўйи ҳевор өмад,
Пеши мурғаки парпо
Вақти шоми тор өмад.

Мурғак дар шохи дарахт,
Хобакаш бурда буд саҳт,
Бехабар буду караҳт.
Шағолак лаб мелесид
Дар ҳил мегуфт: «Ё бахт!»

Ду чашмаш ду мушт алав,
Мекард оҳистаяк рав,
Ки гирадаш бо яқ дав,
Даҳонаш оғб медод
Аз дидани сайди нав.

Алопар аз яқ канор,
Суйи шағоли айёр,
Дошт ниғах бо викор.
Пуштибон буд Алопар
Бар муррақи беъзор.

Шағолак омад бащаст
Бар зери шоҳаки паст,
Ки сайд ӯварад ба даст.
Аз чойи худ бесадо
Алопар ногаҳон част.
Шағолак бехабар монд,
Чонакаш дар хатар монд,
Гурехт, рў ба ҷар монд.
Нисфи думи шағолак
Дар ҷанги Алопар монд.

МАСАЛИ ШИКОР

Як пагоҳи бахср оварданд
Шеру Рубоҳу Гург ру ба шикор.
Оҳуе сайд шуд барои се тан,
Саъи се гурсначашм ёфт барор.

Сайдро Гург кард се тақсим:
Ҳиссаэро ба иназди Шер ниҳод,
Ҳиссаэро ба иназди хеш гузашт,
Ҳиссаэро ба дасти Рӯбах дод.

Дар ғазаб Шер аз ин муомила шуд,
Сар ҷудо кард Гурғро аз тан.
Суйи Рӯбах нигаҳ шумориду гуфт:
— Сайдро ҳисса кун, қу бинам иман?

Ларза дар пою даст Рӯбахи зол
Думи ҳудро чу баргирифт ба зер,
Сайди сеқисмаро бибурду бимонд
Бо тавозӯй дар баробари Шер.

Гуфт: — Ҳазрат, яке ғизои саҳар
В-он ҳигар аз барои ҷоштгаҳон,
Саввумӣ аз барои шоми шумост.
Шери шуридамаёз шуд ҳайрон.

Гуфт: — Эй зардму, туро зи кӯҷост
ИН қадар фахму инчунин одоб?
— Сари аз тан ҷудои Гург бигуфт
Сабаке, ҳазратам,— бидод ҷавоб...

Саҳт мушкил агар ҳақ астии рост,
Рӯ наёри ба кӯҷаи тазвир,
Гар ҳақ астӣ ба сони Гург астӣ,
Ботил астӣ, чу Рӯбах астии Шер.

САБАҚИ МОДАР

Се тани ҷон миёни ҷон буданд,
Дустдорсни меҳрубон буданд,
Оғаҳи ҳоли яқдигар буданд,
Модару духтару писар буданд.
Дарс додӣ ба духтару ба писар

Модари чонфазою чонпарвар.
Ибрате аз ҳалолжорӣ буд,
Як ҷамуна аз устуворӣ буд.
Хост рӯзе аён кунад ба ҷиши
Тири тарбияташ расида чӣ сон?
Сухане, ҷи ба ҷуҳтару ба писар
Модарона бигуфт, дод самар?
Мехри покаш даруни дил доранд?
Эҳтиромаш ба ҷой меоранд?
Даиш бовар ба ҷаҳди худ модар,
Хост ҷиннад қавитар ин бовар.
Як сахар,
Пеш аз он, ҷи фарзандон,
Пок шӯянд рӯ дар оби равон,
Пуҳт модар ба равғану ҷазза,
Бешу кам ине, ду ҷони бомазса.
Чун тирифтанд давра даври хон,
Нён яке зон ду ҷонд модари чон,
Рӯйи густурда хон ба назди писар,
Назди ҷуҳтар гузошт ҷони дигар.
Баъд аз он гуфт:
— Азизақсони ман,
Биҳӯред, ҷашатон шавад дар тан!
Рафту ҷинишаст дар яке гӯша,
Рӯ ба рӯйи ду тан чигаргуша.
Назди модар ҷадида нён дар хон
Гашт ҳайрону шуд писар пурсон:
Нён баюяш ҷапуҳтааст ҷаро?
Нён нахӯрдан магар ба ўст раво?
Пешин модар ҷадида нён ҷуҳтар,
Ҷашм аиндоҳт ҷониби модар,
Нони хӯрдан ҷаро надорад ў,
Бегизо хешро гузорад ў?
Нёни худ ҳисса қард зуд писар,
Монд нима баробари модар.
Низ ҷуҳтар ду ҳисса ҷонаш қард,
Ҳадя баҳаше ба моми ҷонаш қард.
Аз ҷунин ҳолу аз ҷунин рафтор,
Дили модар шуд аз фараҳ сарнгор.

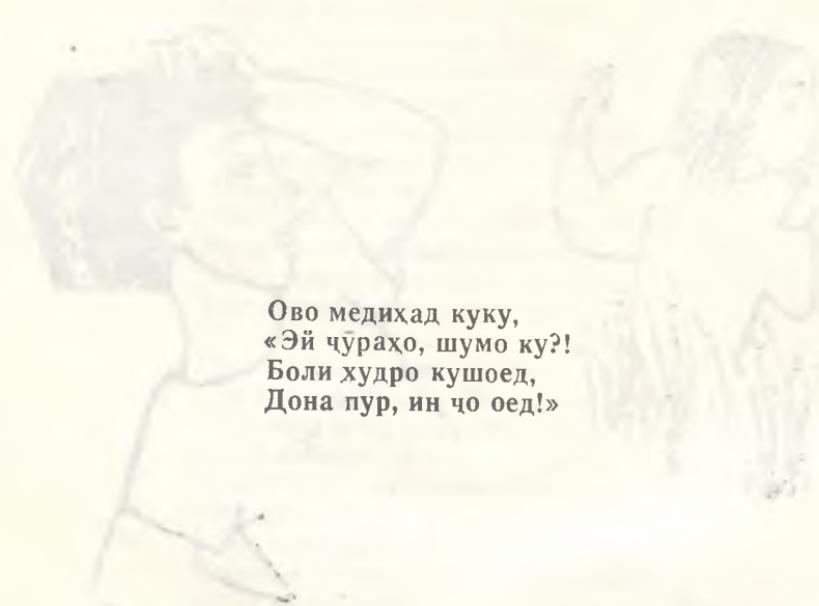
* * *

Модари мо фуруғи дидан мост,
Хурмати модар аз ҳама болост.

ЧИСТОНХО

Ово мединад куку,
«Эй чурахо, шумо ку?!
Боли худро кушоед,
Дона пур, ин чо оед!»

ОХНОТЫР

ЧАНД АСТУ ЧИСТУ КИСТ ОН?

Чанде бароят,
Эй шираи чон,
Бидхам суоле,
Аз ину аз юн.
Мушкил агар нест,
Хам нест осон,
Бо акл дарёб
Хушат ба чо мон.

* * *

Харгушак сабзй корид,
Нури руйн пал пошид,
Аммо борон наборид,
Бар кишта об юшид.
Рүзеду борй се рүз
Об иашонид аз чүй.
Чанд обрез об овард
Харгушак, өү ба ман түй?

Лона болсо олу,
Олу дар болсо чү,
Лона, никон аз чигох;
Харниз наийн аз рох.
Лона тур аз овоз аст,
Шаш чашми нимабоз аст.
Чий-чий дорад битү чанд
Чүча аз шохи баланд?

Мушанк раңги чигина,
Хуша дорад дэр сича;
Чору яку яку чор
Руйн хам биёмад бор.
Чанд адад хуша анбор
Мушак орад ба як бор?

* * *

Ово медиҳад куку:
«Эй чўраҳо, шумо ку?
Боли худро кушоәд,
Дона пур, ин чо оед».
Куку дар сахни ангур,
Чўраҳо болои тор.
Севу яку дуву чор,
Ку'куҳоро ку бишмор?

* * *

Тутӣ то шаб аз саҳар
Ҳарфе мекунад аз бар.
«Биё, биё!» мегӯяд,
«Хона даро!» мегӯяд,
Аммо ғагӯяд «Салом»,
Дарси тутӣ ғотамом.
Чанд у ғоз аз муаллим
Бояд ғигирад таълим?

* * *

Субҳи баҳор смадаст,
Турна қатар ғомадаст,
Ҳамели турнаро бин,
Фавҷу мавҷи варо бин.
Панҷу дуву яку чор,
Ку, зеҳн мону бишмор?

* * *

Мурғобӣ рӯйи об аст,
Як оби чуқратоб аст,
Шодӣ чӯчаҳо доранд,
Бо мөдар шинӯ доранд,
Дуто пешу қафоянд,
Сето аз паҳлу оянд.
Пешу пас го-го доранд,
Чанд адад шинӯ доранд?

* * *

Қабк — модар пешолеш,
Се чұча рахгир аз пас,
Се чұча боз аз пахлу
Меояд бар-бари хас.
Қабк-пәдар мәдиҳад
Овоз аз дөмани об,
Чанд чұча сүйи ү
Дорад, өнәкам, шитоб?

* * *

Хавзе әдораім дар хана,
Девори шиша дорад,
Пушти девәри шиша
Мохи ҳамеша дорад.
Ҳар бөр, ки шуморам:
— Севу яку яку чор.
Ман чанд мохй дорам,
Дар ҳавзи шиша дөвөр?

* * *

Ил амаки дахмарда,
Дахмардаи базарда.
Бузу бүзғолай ү
Пуштахоро пур карда.
Сагхси түрггираш
Аз сү рама поянд,
Дыдй, онхо чанд адад
В-ин лахза дар қучоянд?

* * *

Нонхұрак нон мекобад,
Нен дар сабад овезен,
Нонхұрак мешитбад,
Сүйи болори айсан.
Рах мекашад сүйи нон
Дуву яку яку ду,
Нонхұраки нонкобак
Чанд адад, ку ба ман гү?

Боғе болои анҳор,
Боғе сабзу мевадор,
Бодому себу санҷид,
Ноку анҷиру анор.
Саф пунҷти ҳам қашидা,
Бехе даҳ аз ҳар қатөр,
Бор бубандад имғол,
Ку ҳубтар баршумор?

* * *

Боғе дар домаңи ҷӯ,
Боғе сар то сар олу,
Хурмолов шафтолу,
Олуча, одуболу,
Сияҳолу, зардолу,
Саф дар сафу рӯ дар рӯ.
Хели олу чанд қмад,
Мөнд матар боз олу?

* * *

Гулдухтаракон астем,
Олубаракон астем,
Чуфти сабад тари сар,
Чуфти сатил рӯйи бар,
Хуш берун аз дар оем,
Боги лаби ҷар оем.
Мо чанд тан дугона,
Мо чанд қас равсна?

* * *

Як пал заъфарон дорем,
Як пал қашничу пиёз,
Як пал бояд бикорем
Наъною нозбӯ боз.
Аз ҳулбаву аз шибит
Бояд пале дигар кишт.
Палҳои қишишаро чанд,
Баргӯ, бибояд навишт?

* * *

Як ағба пушти сар шуд,
Сар ағбай дигар шуд,
Рохи сафар соғ өмад,
Пеш ағбае боз өмад.
Хам өмад, хамгаشت өмад,
Баъди ағба дашт өмад.
Рохи дарозе гаштем,
Чанд ағбарғ ғузаштэм?

* * *

Деха дар пойи дара,
Кам иш сон чойи сара,
Деха даҳ гузар юрад,
Дах зебо манзар дорад.
Аз сүүши хар гузар
Чуборе дорад гузар.
Деха аз чанд саби чу,
Дилафрӯз асту дилчӯ?

* * *

Тори пушта хирманҷо,
Пур аз мушта хирманҷо.
Хар пушта як хирманҷо,
Хирманҷои дехи мо.
Аз шаш тараф шаш овоз
Ояд ба гӯчи мо соғ.
То сахар овоз аз чанд
Хирман мешавад баланд?

* * *

Сўйи марғи рўйи саб
Даҳмарда по ба раҳ зад,
Он чо, хар кас моле дошт,
Мехи нишемангах зад.
Чору яқу дуву се,
Хиргах өмад рангоранг.
Чанд одам хиргах гузонит
Дар иш чогохи пурсанг?

* * *

Соли гандуму чав шуд,
Хандид бахти мардум,
Вақти досу дарав шуд,
Чав қавра карду гандум.
Аз майдоне даҳ ғарам
Дунబоли ҳам боло гашт.
Чамъи ғаррам чанд омад
Аз даҳ майдони ин дашт?

* * *

Тайёраҳо дудафшон
Аз субҳ пар күшоянд,
Сағбаста бо низоме
Пешу қафо биёянд.
Се то пасу яке пеш,
Аз дур менамоянд,
Бориктар нигах кун,
Бишмар, ки чандтоянд?

* * *

Мю такягоҳи мулкем,
Пушту панюҳи мулкем.
Авлоди Рустам астем
Чолску бардам астем,
Панҷу даҳу яку чор...
Бо мо қадам бубардор,
Як ҷувзи маҳкам астем,
Бисёр ё кам астем?

* * *

Марзе ба ҷойи ҷон аст,
Ғамхору меҳрубон аст.
Як то дар ин ҷаҳон аст,
Аз рафтаҳо нишон аст.
Рӯйи замин бикобӣ,
Мулке ҷунин наёбӣ,
Рӯшиде имудом дорад,
Баргӯ, чӣ ином дорад?

* * *

Марде дидам, ки теша
Хамрах дорад ҳамеша.
Хар субх раҳ бигирад
Аз хона сўйи беша.
Бегах ба хона срад
Аз беша шоху решаш.
Марде чӣ гуна мард аст
Вон пешааш чӣ пешаш?

* * *

Он чист пушт пушта,
Дум қутаҳу по дароз,
Ишкам қалону гардан
Монанди гардани ғоз?

* * *

Чист он чи номи хубаш
Шаш ҳарф аз алифбост,
Таксим кунӣ, бубинӣ,
Дар он ду номи зебост?

* * *

Аз асп дораду ҳар
Андар бадан нишона,
Аммо на чину на он,
Бишнохти ва ё на?

* * *

Се ҳарфро бубинӣ,
Бахри дилат күшояд,
Ҳар навъ, ки наҳсни
Як ном мебарояд.

* * *

Ду фаршу як шифт,
Боме ягона,
Хона дар хона,

Як ошёна.
Сўйи ду манзил
Ду раҳ юнишона:
Аз остона
В-аз осмона.
Чи гуна роҳ аст,
Чи тұна хона?

* * *

Як пушт санғй хора,
Чи санге як пуштора?

* * *

Дуртар гар бубинй аз бинй,
Бар ду маъно яке сухан бинй?

Он чист, ки блой сар
Гардон кунад як умр пар,
Аз истчойи ҳуд сабук
Пар рост бикшояд ба бар?

Як хоҳару хафт додаранд,
Як хел тамоми умр тобанд.
Бедор щабона менишинанд,
Рӯзона дар ихтиёри хобанд?

Он чист чун сарпүши чоҳ
Гарчи намояд дар нигоҳ,
Роҳи маро равшан кунад
Аз шом то вакти сабоҳ?

* * *

Чист он, ки барои худ гирифта,
Номе зи парандаю чаранда,
Донӣ, ки чӣ гуна ҷонвар аст он
Дар асл чаранда ё паранда?

* * *

Он чист бех аз ҳазор доруст
Бар дарди дили ту обу хокаш,
Гармӣ ҳама дам, чӯ мөхри мӯдар,
Дил ёбаду ҷон зи мөхри покаш?

* * *

Чист он, ки монандӣ мушт
Ҳам нарм асту ҳам дурӯшт,
Бораш ҳамеша хор аст,
Хораш ҳамеша дар пушт?

* * *

Гулӯла чӯлӯзӣ замин аст,
Болои сабза ғелон,
Якто асту даҳ танро
Бозӣ дорад дар майдон?

* * *

Чист он, ки рангранг аст,
Чолоқу тезчанг аст,
Дар ҳашӯз чӯй паланг аст,
Бо мушҳо ба ҷанг аст?

* * *

Рӯйи ҳам ҷома пӯшад,
Бо ҷомааш равад хоб,
Ҷомаашро барорӣ,
Ҷашмат шавад ҳавзи об?

* * *

Дар пойи беша дидам
Харгүшү хар набошад,
Дар ҳеч пода иң хел
Як чонвар набошад?

* * *

Чист си, ки безад
Галбери хаво,
Чун орд резад
Рўйи боми моя?

САРЧ

* * *

Белу каланду мисрон
Кор ба у наояд,
Хок канад ба дандон,
Чист, бидонӣ бояд?

* * *

Дар танӯри беалав
Сад кулча, як нони ҷав.

* * *

Бо ҳам бандад бехато,
Натвонӣ кардан чудо.

* * *

Аз ҳонааш барояд,
Ба маҳ рафта меояд.

* * *

Ҳона пур аз марворид,
Марворидро кӣ корид?

* * *

Тори сар гунбад дорам,
Яқдаста мебардорам.

* * *

Мурғе бидида мобӣ,
Дар хушкӣ ҳам меёбӣ?

* * *

Танӯре аз лахча пур
Маҳкам даҳони танӯр.

* * *

Чун даҳ марди базарда
Гирад дасти даҳмарда.

* * *

Мӯмиёни зарди ман,
Даруи сад дарди ман.

* * *

Сузандони раҳгардон,
Пур аз сӯзан сузандон.

* * *

Қишиштӣ шиновар дар об,
Об надорад хисоб.

* * *

Суратгари бедафтар,
Бе мӯқалам суратгар.

* * *

Ҳар чӣ дорад аз об аст,
Бе об дар азоб аст.

* * *

Аз дами гарми бобом,
Пухта мешавад ҳар хом.

* * *

Дар ҳалқаи ситора
Махтоби нимапора.

* * *

Боме пурарзан,
Арзане сад'ман.

* * *

Чил рада суңбул тофтем,
Пушти пушта партофтем.

* * *

Мегиряд, ку, чашмонаш,
Механдад, ку даҳонаш?

* * *

Шаб ояд, аён шавад,
Рӯз ояд, ниҳон шавад.

* * *

То ре хушранг асту бор,
Фунча нашавад ин тор.

* * *

Хона дар хона дорад,
Дар хона дона дорад.

* * *

Кӯхи сафеди парниён,
Пар мезанад дар ғсмон.

* * *

Сабзинамӯйи пойзард
Мӯ паҳну по дар хӯки сард.

* * *

Роҳе сар ба сар аз коҳ,
Чӣ ҷоме дорад инроҳ?

* * *

Бе даст мева меканад,
Аз шоҳаи баланд,
Бе пой чуст мепарад
Аз ҷӯю обканд.

* * *

Тираш агар бигӯям,
Буррандатар зи тир аст,
Тӯпаш агар бигӯям,
Аз тӯғ муқтадир аст,
Хозир ба амри кишвар,
Чун аскари дâлер аст.

Ин раҳ чӣ гуна роҳ аст,
То бом аз өстона,
Ҳар ҷо тавонӣ бурдан
Рӯ-рӯйи бому хона?

Ситода сари марза,
Даравгare бедарза,
Бешоҳаву бечӯрӯб,
Бодгару хирманкуб.

* * *

Хона аз пушти хона
Рӯ-рӯйи раҳ равона,

Ин раҳ чи гуна роҳ аст,
Хона чӣ гуна хона?

* * *

Дона-дона мерезад,
Тиллодона мерезад,
Бутту-бутта аз замин
Тиллодона меҳезад.

* * *

Аз пӯст ҷома пӯшад
Зимишону тобистон,
Ҳар қадар пӯшад кӯҳна
Ҳеч намешавад он?

* * *

Чаҳор по дорад,
Чаҳорпо нест,
Каде аз чаҳор
Ваҷаб боло нест.

* * *

Пеш давон имеравад,
Наъразанон меравад,
Сўйи қафояш нигоҳ
Менакунад ҳеч тоҳ.

* * *

Қомате чун сафедор,
Зўри сад мошин дорад,
Мошинро бе ҳеч озор
Як даста мебардорад.

* * *

Сандук гӯям, сандук ҷе,
Сандуқи лаққу лук ҷе,
Рӯ ба рӯ тар нашини
Рӯйи дунё бубинӣ.

* * *

Танүри тафсон,
Кулчан хандон,
Лаълии марчон,
Чист, чурачон?

* * *

Чист, ки ҳаргиз
Намешавад тар,
Ҳеч ногирад
Дар оташе дар,
Пой гузорад
Бо ту баробар?

* * *

Дасте надораду пой,
Бо сар мегузорад рох.
Дар роҳ умри худро
Дониста қунад кутоҳ.

* * *

Тобистону зимистон
Хўрокаш ёдонаю мағз,
Дар мағоқи дарахтон
Гузорад хонаи нағз.

* * *

Қўй бошад ин паҳлавон,
Паҳлавони бешабон,
Хоболуди зимистон,
Марди қори тобистон?

* * *

Аргамчини садранга,
Хозакаш танга-танга,
Дасте надораду по,
Чолоқ асту раҳгиро.

* * *

Хар зина дигар зина,
Дигар жами хар зина,
То хона аз іраҳ зина,
Ду зинаву даҳ зина.

* * *

Хона рӯйи чар дорад,
Шона пушти сардорад,
Ранге аз рангингамон
Рӯйи болу пардорад.

* * *

Чодарам тори санг аст,
Чодарам сабзранг аст,
Чодарам нав хумеша,
Зеби дараи танг аст.

* * *

Чист он чӯфте, ки ҳамроҳ
Барроҳ мебароянд,
Аммо ба хона ҳар тоҳ
Пешу пас медакоянд?

* * *

Печида мера вад дур
Аз ҷашм риштаи зард,
На қанда метавонӣ,
На гунча метавон кард.

* * *

Чист он, ки ашкрезон
Пайваста раҳгузор аст,
Гаҳ барф ашки ў, гаҳ
Борони навбаҳор аст.

* * *

Умрест дар паси дар
Саргарми хонабонӣ,
Бе амри ў ба хона
По ҳеч таҳ намонӣ.

* * *

Ҳар чор ба як раҳганд,
Ҳар чор сафар доранд,
Ҳар чор фақат як чатр
Дар тораки сар доранд.

* * *

Байни ду тан дугона
Девори пасти хона,
Умре зи ҳам ҷудоянд,
Умре ба ҳам наоянд.

* * *

Чист он, чи аз дили кӯҳ
Оташсифат барояд.
Ҳамранги сели оташ
Аз кӯҳ мефарояд?

* * *

Набзи замин шиносад,
Аз мушти хоки сарде,
Лаб аз замин кӯшояд
Бо сад ҳазор дарде,
Як реза аз замин аст
Дар ҷашму рӯй гарде,
Дилбастаи замин ҳаст
Беҳтар аз ўй марде?

* * *

Марде, жи чуз каландаш
Набвад ба ў мададгөр,
Чое замину об аст,
Он чоравад пайи кор.
По гар ىнихад ба шўра,
Гардад бадал ба гулзор.
Кист он, жи то сари субҳ
Дар марзи кишт бедор?

* * *

Роҳи шикӯҳи кайхон
Бо майли дил билўяд,
Аз боғи каҳқашонҳо¹
Гул раинг-ранг бўяд,
Дур аз замин равад, лек
Дил аз замин нашўяд.
Дар авчи осмонҳо²
Дарди замин бичўяд.
Кист си ҷавони бебок,
Исми варю кӣ гўяд?

* * *

Кист он, жи аз раҳи меҳр
Фикри ту дар сард ўст.
Аз нури дидагонаш
Беҳтар бидорад дўст.
Аз бурди ту нағунҷад
Мёнанди гунча дар пўст.
Ту ғам ғандорию ў
Ҳамвора дар ғами туст?

* * *

Кист он, жи синаи кӯҳ
Бо дасти худ замрад чок,
Як марди саҳтқӯш аст,
Саҳти наёрадаш бок.

Аз мағзи күхи мағрур
Рохи қалсан күшояд,
Водиу воҳаи дур
Наздик то биёяд?

* * *

Қист он, ки мум гардад
Пўлод дар кафи ў,
Аз субҳ сўйи санҷон
Бо путк ғварад рӯ.
Ў ҳасту дар доҳи мо
Ҳам теша, ҳам табар ҳаст,
Белу қаланду метин,
Ҳам жалқа рўйи дар ҳаст?

* * *

Зад ҳоски сардро чок
В-ин қўза омад аз хок.
Бар қўза дида дўзад
Оташ ба дил фурӯзад.
Ночиз ағарчи мол аст,
Як ганчи бемисол аст,
Аз рўзи даргузашта,
Аз асри хира гашта.
Қист он, ки ҳадия хок
Кард ин қадар фараҳнок?

* * *

Қист он, ки баргузашта
Аз баҳри хўру хобе,
То субҳ пушти фикре
Пўяд раҳи азобе,
То рўйи дафтар орад
Харфи күшеву ишебе,
То биспарад ба дастат
Дар сурати китобе,
К-аз он ба ҳар суюлат
Ёбй ишакў ҷашибе?

* * *

Гармй дамад зи харфаш
Бар дасту пойи сардат,
Дарди туро шиносад,
Аз ранги рўйи зардаг.
Фам меҳурад, ки дардат
Аз бегамй чи кардат.
То баҳшадат шифое
Гирди сари ту гардад.
Кист он, ки аз раҳи акл
Дармон дихад ба дардат?

* * *

Осмон, осмон,
Гунбади ғилгун,
Бе яке таъяте,
Бе яке шаҳсутун,
Истодасти чун?
Равзанат моҳтоб,
Қошият Қажқашон,
Наҳши девори ту,
Чашми исторагон...
Кист меъмори ту,
Осмон, осмон?

Гуфтем бў ту,,
Ин чисту он кист,
Акнун бибояд
Кард андаке ист.
То боз рузе
Гўем, кин чист?
Хуш бош, чонам,
Бояст хуш зист.

ЧАВОБ:

Шаш бор, се чұча, даҳ хұша, даҳ қуку, панҷ рұз, ёздаҳ турна, панҷ чұчай мүрғобӣ, шаш чұчай кабк, нұх моҳӣ, се саг, шашқ ғонхұрак, шаш бех, шаш хол олу, чаҳор тан, чаҳор пал, се аңба, даҳ құбօр, аз ғаш хирман, даҳ одам, садғарын, чаҳор тайёра, бист нафар, Тоғикистон, ҳезумқаш, шутур, говмеш, ҳачир, ғон, хона ва хонаи парасту, сангушт, бини ва дидан, қарғыл, Ҳафтодарон, моҳ Шутурмург, Ватан, ҳорпушт, тұб, ғұрба, пиёз, ҳаргүш, экскаватор, осмон ва моҳи ситбрағон, сиреш (ширеш), ғигоҳ, даҳоң ва дандон, ғатр, мүрғобӣ, тарбуз, асо, асал, ғайра, моҳу осмон, даст-поҳи ақкоғай, моҳӣ, офтоб, наъл ва мөх, осмон, қокул, абр ва раъд, ситора, тори анқабут, мүрча, абри сафед, сабзӣ, Қақкашон, шамол, мушак, нардан, комбайн, катора, дона ва майса, гүсфанд, кат, руд, кран, телевизор, хуршед, соя, қалам; санҷоб, хирс, мөр, сол ва моҳ, шонасарак, арча, пой, пайраха, абри сиёҳ, қуфл, миз, ғашмхо, вулкон, дәхқон, мираб (обмон), қайхонавард, омұзгор, нақбакан, өхангар, бос-толшинос (ҳафриётдин) сұханвар, пизишк (табиб), табиат.

1980—2001

АДСОНД
АВ
ОХНОТСОД

КИССА
ВА
ДОСТОНХО

ЖАНОЗА ШИНАЗ ЖА

Марде буду сода буд,
Сода буду лола буд.
Пиндори абас мекард,
Бовар ба ҳар кас мекард.
Ҳарфи байни ду лаб гашт,
Бовар ба ў лақаб гашт,
Гӯшам дех аз кори ў,
Кисса пардозам ба ту...

СЕ ЁРАҚИ БЕХОБАҚ

Аз дидаҳо дар кано,
Дар як гушай анбор,
Ки рұшаниро ірақ ңест,
Цувсрияке мезист.
Цуворияқ армон дошт,
Цуворияқ паймөн дошт:
Чехра афрузад баҳор,
Аз ин күнчи тангу төр,
Раҳ сүйи сахро гирад,
Чо дар юн паҳно гирад,
Бар сар жиски тар кашад,
Аз жоки тар сар кашад.
Мавсими тәбистон буд,
Вақти қаж буду дон буд,
Ризқу рұзиро дәхжон
Гун меоварал аз майдон.
Марди сохиби анбор
Монда омад чун аз кор,
Ёд овард аз човорй,
Мисли як тан хуморй.
Цувории бирён хост,
Сүйи анбор омад ғрост.
Цуворирио аз чувол
Дар жосае моломол
Берун ібі ёрон овард,
Назди оташдом овард.
Кадбону таку дав кард,
Дар оташдің алаб кард.
Цуворй бар дег андохт,
Муште мәлә рег андохт.
Омеза бирён шавад,
Табъи дылу ҷон шавад.
Цуворй нороҳат шуд,
Цуворй бетоқат шуд:
Бегам агар нишинад,
Илоқарю җабинаид,
Бекұда дар мегирад,

Месүзаду мемирац.
Ин сү заду он сү зад;
Аз пахлу бар пахлу зад.
Пешу пасро хилват дид,
Тирссо аз ѿ парид.
Хоккера бар сар гирифт,
Худро пушти дар гирифт.
Алобак рү ба раҳ дошт.
Русті-русті нигаҳ дошт.
Раҳ гирифт аз қафояш,
Рафт аз дар по ба тояш,
Бедуду бечарсу чурс,
Алобаки бехи бурс,
Гуфто: — Кучо раҳ дорӣ,
Чуворӣ, эй Чуворӣ?
— Сўйи сахрои шодоб,—
Чуворӣ додаш чавоб.
Гулӯлаи раҳшинос
Бо нармӣ кард илтимос:
— Ҳамроҳи ҳуд маро бар,
Ҳамбар шаваму ҳампар.
Чуворияж ризо дод,
Пеш Алобак по ниҳод.
Раҳ рафтанду раҳ рафтанд,
Раҳ то шабонгаҳ рафтанд,
Ду таин ёри бехюбак,
Чуворию Алобак.
Яке пеш омад Ҳасак,
Берӯзии бекасак.
Бо адаб саломе гуфт,
Бо адаб каломе гуфт:
— Ду тан ёри раҳгири,
Роҳи шумо то кучо?
— Сўйи сахрои шодоб,—
Нидо омад дар чавоб.
Зора жарду илтиҷо,
Ҳамраҳ бошаду ҳамио.
Дар соати неку бад
Як ёриггар мешавад.
Ҳарфе дилнавоз омад,
Хуб смаду соз юмад.
Сўйи ҳам бар күшоданд,
Кавле аз ёрӣ доданд:
То зиндаанд аз ин дам,

Рўзи шодиясту ғам,
Рах поий ба по раванд,
Паштибони ҳам шаванд.
Ду тан бех асту бехтар
Се тан бошӣ дар сафар,
Шодон ду тан бехобак
Чуворию Алобак,
Ҳине ҳаял ғакарданд,
Рах бо Ҳасак сипарданд.
Рах рафтанду рах рафтанд,
Рах то саҳаргаҳ рафтанд,
Тал пеш омад, гузаштанд,
Пал пеш омад, гузаштанд,
Уреб омад, гузаштанд,
Нишеб омад, гузаштанд,
Се тан аз рах ғагаштанд,
Се тан ҳамраҳ гузаштанд.
Пушта юмад, роғ омад,
Пушти пушта боғ омад,
Аз пушти боғ омад чӯ,
Обе юмад то зону.
Аз юби чӯ сӯйи дашт
Чӣ сон бибояд гузашт?
Лаб Ҳасак бар гап кушод,
Алобак маслихат дод.
Як сухан гуфто ду тан,
Хуш омад ин як сухан,
Ҳебад Ҳасак, пул шавад,
Коре бас маъқул шавад.
Сад мушкил осон шавад,
Олам гулистон шавад.
Рӯйи маъвчи оби чӯ,
Зуд юмад Ҳасак фурӯ.
По монду ҷониби дашт
Чоубук Чуворӣ гузашт.
Навбат аз Алобак шуд,
Алобак бетобак шуд.
Аз рӯйи домани дашт,
Боде ногаҳ вазон гашт.
Ҷони Ҳасак омад таңг,
Алобак шуд саргаранг.
Дасти пуркувати бод
Пуфе қарду даме дод.
Ранги рӯйи Ҳасак канд,

Фарәде бизад баланд,
Чун ғоракаҳ дар гирифт,
Дар аз по то сар гирифт,
Шүълавар шуд, фурӯрехт,
Мобайни оби чӯрехт.
Мавчи софи оби сард
Пинҳон аз дидохао кард.
Чуворӣ бо ҷашми чор
Тани танҳо монду зор,
Аз ёрони раҳгиро
Берӯзияҳ шуд ҷудо.
Хуниндилу ғамандӯз,
Чувории сияҳрӯз
Дар қасрати Алобак,
Он ҳуҷдили бехобак,
Дар ёди рӯйи Ҳасак,
Он бекаси наవрасак,
Оби дӯдида чӯрехт,
Мӯ зарду зард рӯкард,
Хок аз гиряаш нам шуд,
Ҳоски лабташина кам шуд,
Шоме байни лойи тафт
Бечоряқ фурӯрафт.
Аз домани хушки дашт,
Тафси тобистон гузашт.
Назми тирамоҳ гузашт,
Базми тирамоҳ гузашт.
Барканд аз дашту ёбан
Ҷодар ҷомоми зимистон,
Боз омад ҷамон-ҷамон
Субхи рӯзи баҳсрон,
Пургул рӯйи ҷаҳон шуд,
Қӯҳу саҳро ҷавон шуд.
Аз юғӯши раҳти гул,
Раҳти садбаргу суноул.
Сар дснай тар қашид,
Чуворияҳ сар қашид.
Аз зери домани хок,
Он сон, ки сар қашад ток,
Буғум-буғум боло шуд,
Ғуғум-ғуғум зебо шуд,
Қадрас шуду дон бубаст,
Доне не, марҷон бубаст.
Донро вакте расонид,

Дөнро вақте пазонид,
Андак жудро афшандид,
Дон бар замин розсандид.
Дасти боди харчогард
Паҳну парешонаш кард...
Хеле сол аз он замон,
Чонам, омад ба поён,
Он марзи пушти чубор
Даште шуд ҷуворизор,
Чоे шуд бихиштосо,
Кам бошад инчунин ҷо,
Чое, ки шавки дидан
Ҳам ту парварӣ, ҳам ман.
Чанми кас барад ҳузур,
Пушад пиракан аз нур.
Майл агар дорӣ, биё,
Бо ҳуд бубарам он ҷо.
Фурсате фориг нишиҳ
Болои сангубубин,
Ҳар он чӣ хисса кардам,
Пеши ту қисса кардам.

1983—2001,

БОВАР ВА ҚАЛАНД

Марде буду сода буд,
Сода буду лода буд.
Пиндори абас мекард,
Бовар ба ҳар кас мекард.
Ҳарфи байни ду лаб гашт,
Бовар ба ӯ лақаб гашт.
Гӯшам дех аз жори ӯ
Кисса пардозам ба ту!

Бовар дорад каланде
Як имоли дилписанде,
Хуб асту тиро бисёр,
Зеби дасту боби кор.
Овозай каландаш,
Овозай баландаш,
Рафта бар наздику дур,
Боварро карда маинхур.

Аз иш роху аз он рох,
Хочатманди ерихон,
Ояд манзили Бовар,
Бинвозад дили Бовар.
Аз баҳри муддате чанд
Аз Бовар барад қаланд.

Бовар, ки бовар дорад,
Фикре андар сар дорад:
Онे барад қаландаш,
Боз оварад қаландаш.
Бидҳад қасе ўро фанд,
Бар сад бало шавад банд.

Андар си дехи зебо,
Биҳишти рӯи дунё,
Як марди нуқтадон буд,
Номи иекаш Замон буд.
Хоҳаңда буд, чун додар,
Ёри кунад ба Бовар,
Аз соддагӣ раҳонад,
Хушаш дар ҷо бимонад.
Аз соддагияш сіам
Чизе набинад ҷуз ғам.
Дарсаш то дихад дуруст,
Вақти мувоғиқ мечуст.

Гармо ҳраҳти сафөр баст,
Сармо маҳкам қамар баст.
Бол абри сияҳ күшод,
Пайғом аз тирамах дод.
Ҳангоме созандакор,
Дар зайд Замони бедор.
Пурсид аз Бовар қаланд,
Як бегах мекунад банд.
Андақ замин гардонад,
Дон бар замин афшонад.
Бурд аз Бовар қаландаш,
Бурду бар ғам афқандаш.

Айёми кишту кор аст,
Кори Бовар бисёр аст,
Фасли сармо пушти дар,

Як лаб замини Бовар,
Мунтазир бар каландаст,
Аммо каландаш бандаст.

Бовар назди Замон рафт,
Афзорашрэ чүён рафт,
Чашиме бар рах Замон дошт,
Дин анддар хота мекошт.
Бо рүе хүш, диле сард,
Шурүүл дарси худро жард.
— Додар,— гуфто,— бубахшо,
Ман коре жардам ночно.
Бобои Фирүз омад,
Аз Гулгун дирүз юмад.
Дости химмат күшодам,
Бар ўжалаңдат додам.
Бовар ба ўжовар жард,
Сүйи Гулгун сафар жард.

Гулгун марзе дилрабост,
Хүш об асту хушхавост.
Бовар бар Гулгун омад,
Пеши Бобо чун омад,
(Бобо дарвоза мекард
Чүбери тоза мекард),
Лаб чун күшод аз каланд,
Вокиф Бобо шуд аз фанд.
Чайби ҳазли худро кофт,
Осон аз пеши худ бофт:
— Норохат гаштй, Бовар,
Як соат шуд, ки додар,
Ери туув ман Ҳакдод
Бибурд онро Ҳуснобод,
Бовар ба ўжовар жард,
Рохи худро дигар жард.

Бовар бо чөхрдаи шод,
Рүйи рах по барниход.
Анддар боли бод омад,
Рост Ҳуснобод омад.
Рүзэ буд андаке сард,
Ҳакдод андова мекард.
Аз гил мешуд качй рост,
Бовар каландашро хост.

Лабханда кард Ҳакдод,
Мүйи лабро тобе дод.
— Сангин Сари чұ бибурд,—
Гуфту дигар сұ бибурд.
Бөвар он су рұ овард,
Рұ ба Сари чұ овард.

Шеб омад, фароз әмад,
Як әрохи әдароз әмад.
Чар әмаду чұ әмад,
Пешин Сари чұ әмад.
Сангин хирман мекүбид,
Гирди хирман мерүбид.
Бөвар чүн рұ ба рұ шуд,
Пурсон қаланд аз ў шуд.
Сөдагияш бас форид.
Сангин пушти сар хорид,
Гуфто: — Қаланд ин ә буд,
Зәри қаҳхсма ә буд.
Ахмад әмад аз Даشتі,
Дучор оё нагашті?
Се әрәза бурд Даشتі,
Аз Даشتі ту гузашті.
Боре гарон рўйи китф,
Бөвар он сұ раҳ гирифт.

Аз Даشتі бар Ноәба,
Аз Ноәба Дуоба,
Аз Дуоба Кошона,
Аз Кошона то хона,
Күхү күталро пай қард,
Рохи зиёде тай қард.
Бөвар хар қадар чон канд.
Пайдо наомад қаланд.

Бөвар әнчору шалпар,
Омад назди өхәнгар.
Илоче әне, фармояд,
Бар ў қаланде бояд.
Өхәнгар бо хүш забон,
Гуфто: — Гашті саргардон,
Дод әндаке газандат,
Аңдар дүжон қалаңдат.
Аңдак лабаш паридаст,

Особ андак расидаст.
Чинам фардо дамашро,
Рост кунам хамашро,
Бехтар аз аввад шавад,
Коре агар хал шавад.
Муште хоки хоросанг,
Зуғол аз чуби заранг,
Фард аз шохи бузғола,
Қафшере чихилсола,
Санге сафеди обӣ,
То фардо чошт ёбӣ.

Бовар ғарқи гумон шуд,
Мушкил омад, юсон шуд:
«Зуғол аз чуби заранг,
Муште хоки хоросанг,
Гард аз шохи бузғола,
Қафшере чихилсола,
Фардо мухайё кунад.
Чи коре холо кунад?». .
Холо бояд бикобад,
Санже обӣ биёбад».
Оби дарё хунук буд,
Чо-ҷо яхе тунук буд,
Поафзор аз по андоҳт,
Худро ба дарё андоҳт.

Ғӯта хӯрду пинҳон гашт,
Моҳӣ шул, ноаён гашт.
Обе симоби бетоб,
Чобук баромад аз об.
Санге дар каф хушнамуд,
Оҳанғар гуфто: — Қабуд,
Санге сафеди обӣ.
Чаҳд бикун, ки ёбӣ.

Бар об аз нав даромад,
Бо санги нав баромад.
Усто гӯфто: — Гулобӣ,
Саъе қунигу кобӣ,
Санге сафеди обӣ.
Чони ширин, биёбӣ.
Бори саввум даромад,
Санге дар каф баромад.

Усто туфто: — Санге зард,
Дармон нагардад ба дард.
Санге сафеди обй,
Танҳо бояд биёбй.
Бовар забон меҳоид,
Дандон ба хам месоид.
Рянгэ дар рӯ сафед аст,
Ларzon чун барги бед аст.
Дар гүши Бовар чун бод
Пайваста ово медод:
«Санге сафеди обй,
Бовар бояд биёбй!»
Бояд як раҳ қсбам гуфт,
Шояд ин раҳ ёбам гуфт.
Рўйи раҳ по барниход,
Лағзиду аз по афтод.

Бовар ҷашми худ во кард,
Нуре дар дидо ҷо кард.
Панчара рӯ ба рӯ дид,
Пизишке дар пахлу дид.
Сузе дар ҷон аз таб дошт,
Харфе зери ду лаб дошт.
«Нек омаду бад гузашт,
Гулият аз ҳад гузашт.
Ай сода, сода, сода,
Ай лода лода лода».

Боди сарсар вазон буд,
Бозигар бо ҳазон буд,
Сар мешуд қиссаи шом...
Киссаи мо шуд тамом.

1975—2011

ҲАМСОЯ

Як донаи дилсӯзи ман,
Хурди қалономӯзи ман,
Магзе миёни ҷони ман,
Ҷонони ман, Сомони ман,

Зону зану хомӯш кун,
Як қисса тӯям, гӯш кун.

* * *

Дар як замоли пеш, пеш,
Дар он замоне тургу меш,
Печида чун нохун ба пуст
Буданд бо ҳам саҳт дуст,
Боге буд андар кӯҳсор,
Боге ба номи «Навбаҳор».
Боге, ки ҷони ман аз он,
На ном ҳасту на нишон.
Он ҷо миёни баргу бар,
Рӯйи ба Ҷӯ, дар сӯйи дар,
Ду лона буд зебонамуд
Қ-аз Кафтару Мусича буд.
Ҳам шанг буд, ҳам соя буд,
Ҳамсоя буд, ҳампоя буд.

* * *

Кафтар чу як чусту заранг,
Пар мекушод аз ҷойи танг,
Мехост бинад ҳар сахар
Рӯйи ҷаҳонро хубтар.
Аз донае мекошт хуб
Маҳсул мөанбошт хуб.
Мусича, ки вобаста буд,
Як танбали побаста буд,
Рӯзона то рӯйи даре,
Аз хобҷо мезад паре.
Мурғе, ки раҳгирой нест,
Бехтар зи ҷояш ҷой нест.

* * *

Кафтар зи дар ояд бадар,
Мусичаро мекӯфт дар:
— То ҷанд хобӣ, сашно,
Берун баро, бо ман биё,
Аз зеру аз боло бубин,

Аз зиннати дунё бубин.
Чашми тамошо боз кун,
Сүе сафар оғоз ҷун.
Мусичай побанди хоб
Якранг медодаш ҷавоб:
— Як гӯши гармам, ки ҳаст,
Як ҷистари нармам, ки ҳаст,
Зебад, ки сүе пар занам,
Сар боз бар сад дар занам.
Дар ҳонаам, шукри худо,
Обе маро ҳасту ғизо.
Кафтар, ки дунё диддааст,
Ҳарфе ду-се бишнидааст,
Аз дидаву бишнидааш,
Аз чидаву санчидааш,
Сад кисса мегӯяд ба завқ,
Ҳамсоя то ояд ба шавқ.
Мусича, ки парво надошт,
Сар бар саринаш мегузошт.

* * *

Яксон намонад рӯзгор,
Монанди рӯзи наўбахор,
Тағиир бинад ҳар нафас,
Пар во қунад мурғи қафас.
Мусича ҳам тағиир кард,
Худ бехабар тадбир кард.

* * *

Рӯз аз тани шаб қанд ҷарм,
Ҳандид ҷашми субҳ гарм.
Раҳ ғранг аз зарҳал гирифт,
Қафтар раҳи ҷангал гирифт.
Ҷашми сару дил яксара,
Бишояду бинад сара,
Тобу чилои ҷойи ҳав,
Хусни расои ҷойи ҳав.
Аз ҷангалу файзи сахар
Нуре барафзояд басар.
Пар мезаду мебурд раҳ
Медод обе бар нигах,

Комад ба гүш аз пеш дод,
Бар дод гүши хеш дод.
Доде ду-се такрор шуд,
Доде ба доде ёр шуд.
Кафттар нигах бурд он тараф,
Кунчи рахе, рўйи алаф,
Дар пояи беди сафед;
Нолон ўтуто гулчўча дид.
Сўзё ба дид, монандигитир,
Аз осмон комад ба зер;
Боло баромад пас чунён,
Комад ба зер аз осмон.
Гулчўчаҳо чащмиҳарос
Афканда сўйи ~~нағшинес~~:
«Кист ин қи як бегонааст,
Дар ғирдашон парвонгааст?»

Модарбузурги чўчаҳо,
Шахбоз — он шохи фазо,
Теги нигах аз осмон
Андухт сўйи ошён.
Дар лонағаш бегона дид,
Носозие дар лона дид,
Шах шуд мисоли хорасанг,
Тундиду комад тезчанг,
Чанге занад бадсозро,
Сар аз танаш созад чудо.
Гулчўчаҳо нағзоштанд,
Дасти ғазабро доштанд,
Гуфтанд: — Ҳарфи мо шунав,
У шуд ба чони мо гарав.
Будем андар доми марг,
Моро рабуд аз коми марг.
Ифшо даме асрор гашт,
Шахбоз бархурдер гашт,
Болиду гуфт: — Эй некроҳ,
Аз ман ҳақи хидмат бихоҳ.
Кафттар накард арзи талаб,
Бахри талаб нақшод лаб.
Гуфто: — Маро як рўз боз
Ин сон ту гардӣ чорасоз.

Шахбоз гуфт: — Эй меxубон,
Ери туам з-ин пас бидон,
Чизе, макун шарму бигү,
Аз чону дил бидхам ба ту.
Кафттар бигуфто: — Шарты ту
Ин аст агар, гүям нақү:
Рўий чаҳон гардидаӣ,
Қўху биёбсиз дидай,
Ба худ барӣ сӯе агар
Тоҷе ниҳӣ аз зар ба сар.
Шахбоз гуфто: — Ҷар сафар
Омода шав фардо сахар.
Бишкуфт Кафттар ғунчасо,
Бишнуфт чун ҳарфи бачо.
Болидатабъу хушдимог
Аз ҷангал омад сун боғ.

* * *

Шаб рафту хушомад саҳар,
Хуршед зад аз кӯҳ сар.
Кафттар пари худ боз ҷард,
Рӯ ҷониби Шахбоз кард.
Шахбоз бурд он ҷо, ки ў¹
Мекард дидан орзу.
Он ҷо, ки гул пушкидааст,
Гул саби ях нушидааст.
Рӯ-рӯйи ҷраҳ, рӯ-рӯйи санг,
Гул хел-хелу ранг-ранг.
Рашхи намӣ шаб дар лабон,
Рӯе тар аз бӯси шабон.
Боди сабо мавче дихад,
Субҳи сафо авче дихад.
Дилро барад рӯйи хуше,
Хушдил кунад бӯйи хуше.

* * *

Кафттар димоғе гарм дөшт.
Шукре ба ҳамраҳ мегузошт,
К-аз некӣ некӣ мерасад,
Неке набинад рӯйи бад.

Бо фарди яклухте чунин
Зебад, ки бошй хамнишин.
Хушвакт чун Кафтар набуд,
Хуррамдиле дигар набуд.

* * *

Чодар даме, ки соя зад,
Кафтар дари хамсоя зад.
Хуш буд, аз боби сафар
Хамсояро бидҳад хабар.
Аммо чу лаб бар гап кушод
Мусича имконаш надод.
Бар гап набуд ўро ниёз,
Як реза пинак дошт боз.
Гуфташ: — Туро майле агар
Ин аст, хамроҳат бубар,
Фардо бар он боги Ирам,
Шояд биёяд боварам.
Паҳлӯ заду пас монд сар
Мусича бар болишти пар.

* * *

Бо танбалӣ бардошт сар
Мусича ҳангоми сахар.
Бо танбалӣ ғомад бадар,
Бо танбалӣ бикшод пар.
Рах буд як рохи дароз,
Қӯтоҳ пар имекард боз.
Мурғи сафарнокардае,
Хобиву танпарвардае,
Ҳар гоҳ меомад фуруд
Аз домани чархи кабуд,
Дам мегирифтү баъд аз он
Бар рохи худ мешуд равон.
Рах саҳт буду пуразоб,
Мусича хуб ҷовард тоб.

* * *

Аз ҷошт чун гум гашт пай,
Мусича раҳро қард тай.
Мурғи ба ҷуз ин ошён,

Нодида чое дар чахон,
Күху талу тулзор дид,
Гулбсг дар жүхсөр дид,
Мабхут гашту гуфт нарм:
— Меоядам, ҳамсоя, шарм,
Кардам дуруштие нахуст,
Гуфтам гапатро нодуруст,
Кам дидаам ин гуна чо.
Мусича омад ростпо.
Серй бүбинад рүйи гул,
Деранд бүяд бүйи гул.
Рах ёфт бо сад захмате,
Рохат биёбад соате.

* * *

Сайри чиболу диidi даشت,
Маъкул бар Мусича гашт,
Тавре, ки сабр аз дил бибурд,
Дур аз дари манэил бибурд,
Овора қарду күчагард,
Дилбастае бар күча кард.

* * *

Ҳамсояро ҳамсоя кофт,
Ҳамсояро Кафтар наёфт.
Аз юшёни гарми худ
Барвакт берун рафта буд.
Бинишаст Кафтар рүйи рох,
Ҳамсоя омад шомгох,
Күбида болеву паре,
Чисмеву чони шалпаре,
Пурсид Кафтар: — То күчо,
Танхो гирифтй рохро?
— То як замини сайрбооб,—
Бемайл гуфташ дар чавсб.
Кафтар варо тумрох дид,
Дар як рахи бeroх дид.
Бо изтиробе гуфт: — Рав,
Аммо гирифторааш машав.
Чое ба чо, аммо маноз,
Бар чойи худ баргард боз.

Ин чо бузад чойи дигар,
Аз ёдат ин чарю мабар.
Ин чо ба мисли модар аст,
Якто дар ин бахру бар аст.
Кафттар дари дил боз кард,
Бо дард җарф оғоз кард,
Мусича юнро нашнавид,
Хоб смаду хуш нағнавид.

* * *

Мүсичи тә дәмгөхли шаб
Мекард бо ёрон тараб.
Дилзинда буд, парво надошт,
Андешан дунё надошт.
Бояд бубинад һештар,
По баргузор пештар.
Лаззат ситенад аз чахон,
Дар дил һамонад срмөн.
Кафттар басо андеша кард,
Бас росткөрй пеша кард.
Хамсояр ғайрисафар
Ангораे набвад ба сар.
Бюяст һикшояд дахан,
Гүяд ба ү чанде сухан.
Талх асту тақрораш кунад,
Чурт асту бедораш кунад,
К-сворагай бекорагист,
Бекорагай бечорагист.
Ин ошён, к-аз чадди үст
Мерөс, бояд дошт дуст.
Мусичай һехудагард
Майлә ба ҳарфи ү накард.
Накшод қуфли хушу гүш,
Чун әби хом әмад ба чүш.
Гуфто: — Бидон, хамсоячон,
З-ин боғу аз ин ошён,
Исрөр меорам яке,
Гираид дили ман андаке.
Ҳарпиз һаястам содае,
Дар күнчи парт афтодае.
Умре һамегираим қарор,
Тархи һав аңдозам ба кор.

Қафттар бигуфто дар чавоб,
Харфе гулусузы савоб:
— Ин чо Ватан аз баҳри мөст,
Тарки Ватан көрү хатост.
Мусича боз изхор кард,
Тақрир бо исрор жард:
— Бо зиндаги дасты ба даст
Рах бурдан оҳангиман аст.
Ин бөгүи Ҳулд, ин ошён,
Бо ин фарохӣ, хуб дон,
Танг аст пеши азми ман,
Монеъ шавад бар ҷазми ман.
Чоे ҷравам, к-он дигар аст,
Сад раҳ аз ҷин чо бехтар аст,
Қафттар бигуфто: — Булхавас,
Банди чунин фикр асту бас.
Поён биё з-авчи сито
В-аз зинни худҳоҳӣ фаро.
Мусича гуфт: — Ин ҷойи пасть
Мерсиси бобои ман аст.
Ман бояд андозам каманд
Бар ҷойи аз ин чо баланд.
Ере падид ёмад маро,
Бо ў бигардам по ба по.
Ларзид Қафттар, монд сахл
Камчӣ занад бар аспи чахл.
Аммэ ба фармууди адаб
Ин бор ҳам бикшод лаб:
— Аввал дари андеша зан,
Пас тешаро бар решаша зан.
Чӯйи суд астай эйен
Судат намеорад ба чон?
Қафттар зи дунбали хаёл
Афсурдачон бикшод бол:
«Ҷойи навини ў күчест?
Рузаш чай сон он чо бапост?
Ери чадиди побаҷо
Чанд асту чун асту чаро
Аз дар барояд субх чуст
В-аз дар дарояд шом суст?»
Мусича, ки рағбат накард,
Қафттар ингоже дўхт сард.
Маъюс ташту чид тафт,
Мусича дар бикшоду рафт.

* * *

Рӯ кард рӯшан бомдод,
Пар бар сафар Кафттар кушод,
Мусичаро бигрифт пай,
Роҳи гароне гашт тай.

* * *

Мусича рафт он сўйи дашт
В-аз тори кўху тал гузашт.
Рафту бирафту боз рафт,
Он чо, ки сахроисту тафт,
Он чо, ки рўзону шабон
Тафтон бувад ёрги равон.
Ташти заре болон сар,
Даште тиҳӣ зери назар,
Боду ҳавсе оташин,
Сузад кафи по дар замин.
Мусича руйи рег шист,
Хотирқароре ҳеч нест.
Кафттар ҳами ҳоре нашаст,
Чашми низоратро набаст.
Дар хоки гарм аз чор су,
Каргас яке омад фурӯ.
Мусича монд андар ҷиён,
Бағри қаҳе шуд ҳоаён.

* * *

Қафттар ба дандон лаб газид,
Фам ҳушае шуд, дона чид.
Ошуфтадил шуд бештар,
Андеша бурдаш пештар:
«Каргас бувад гар ёри ў,
Рӯзе сар ояд кори ў».
Рози никоне ошкор
Гардиду бурд аз дил қарор.
По зад, ки аз ҷоҳи хато
Берун қашад ҳамсояро.
Ҳар сўйро ҳар кадр ҷофт,
Ҳамсояни худро наёфт.

Байни замину осмон
Шуд дар як оне нөаён.
Гарде шуду реги равон
Аз дидахо кардаш нихон.
Ёре, ки набвад ёри дил,
Дилтро күнәд охир хичил.
Худро тани танхо бидид,
Хуш аз тани Кафттар парид.
Дар дүш санги дарду доғ,
Рах бурд Кафттар сүйи боғ.

* * *

Вакти фаровоне нарафт,
Як нимарўзи тобу тафт,
Хине, ки боғи чун биҳишт,
Бо атри гул тил месиришт,
Бо мурғаконни раггузар
Бар боғи сабз омад хабар.
Гуфтанд чун марги фачо
Чангे бизад Мусичаро,
Бо рафтани чон аз бадан,
Ёде биёвард аз Ватан,
Оҳе қашиду ҳўй кард,
Рӯ бо дареғ он сўй кард.
Бо чашми во сўйи Ватан,
Дар ҳасрати рўйи Ватан,
Дур аз Ватан чун беватан,
Бар марги ючо дод тан.

* * *

Бишнид он чи тўши ман,
Бирбуд ақлу ҳуши ман,
Бар сўзи дил як хисса шуд,
Вирди забон шуд, кисса шуд.
Он сон, ки бо дасти қалам,
Кардам барои ту рақам.

1994—1997

ЧУЧА ПАЙИ ДОНА РАФТ

1

Чұча наси хона рафт,
Чұча пайи дона рафт.

Аз раҳ гузашт чұча,
Аз раҳ нағашт чұча.

Девори бөғ омад рөғ,
Бигзашт аз девори бөғ.

Чү омад аз рү ба рү,
Раҳ омад аз пушти чү.

Чұча ба сін сү гузашт,
Бар он сүйи чү гузашт.

2

Чұча, ки яқмоҳа буд,
Худсару якроҳа буд.

Гуфто: — Диғар калонам,
Дон чида метавонам.

Бояд барси дона,
Танхо равам аз хона.

Танхо рафту ғам нахурд,
Чашми чучча хам нахурд.

Төзөн ба раҳ даромад,
Тори пушта баромад.

3

Тори пушта хирманчоست,
Пур аз мұшта хирманчоست.

Хирманчою дона дид,
Қаҳ тит карду дона дид.

Вакте сер аз дона шуд,
Дур аз ёдаш хона шуд.

По бизад, хамёза кард,
Нули худро тоза кард.

Болу парро хаво дод,
Бол афшонду садо дод.

Зери тояш җарм омад,
Рўз андаке гарм омад,

Қадди худ боло гирифт,
Рўйи ғарам чо гирифт.

Бар пешу пас назар кард,
Бо як ҳавас назар кард.

Подара диду дара,
Бора диду шаршара.

Майдони бисёре дид,
Ҷаву ғандумзоре дид.

Дехаро зери по дид,
Худро аз дех боло дид.

Шодон таронаҳо хонд,
Чўча ғандониста монд:

Рўзи тафти табистон,
Пушти пушта шуд пинҳон.

Соя то ёна омад,
Бар ёдаш хона омад.

Модар ба ёдаш омад,
Додар ба ёдаш омад.

Пойин чўча фаромад,
Чўча ба раҳ даромад.

Бар-бари хирманчо рафт,
Сўи хсна қафо рафт.

Чүча чув-чув садо кард,
Рохи худро хато кард.

Рохе саросар алаф
Рү монда бар хар тараф.

Бо кадоме рүэона
Ин юсү юмад аз хона?

Рохи рафтган, ки гум шуд,
Каллааш мисли хум шуд.

Рах гум карду гирён шуд,
Оби чашмаш резон шуд.

Модар рүйи ҳавлй рүфт,
Хүшай тандумро күфт.

Зери долон хөн күшод,
Дон болои хөн ниход.

Баыд аз си чүцаро кофт,
Кобиду ўро наёфт.

Дилгиру парешон шуд,
Аз Алопар пурсон шуд.

Аз Мошон гашт пурсон,
Шом юмаду шуд сарсон.

Рүйи дар «ку-ку-ку» гуфт,
«Бачаам, җанй ту?» — гуфт.

Чуз шав-шуви мавчи об
Сүяш юәмад ҹавоб.

Чашми модар нам гирифт,
Қалби модар ғам гирифт.

6

Чұча пайроха мекофт,
Пайроҳаро намеёфт.

Пояш дар лаби қар буд,
Аз олам бехабар буд.

Фарёд юмад: — Панаҳ шав,
Зери хомаи қах шав!

Чұча сар зери қах бурд,
Аз қашми бад панаҳ бурд.

Чұчабарақ пар мезад,
Пар рү-рүйи қар мезад.

Ризқи қудро чүё буд,
Қашми тезаш бечо буд.

7

Калхоти бадрүи пир,
Рүйи қар, рүйи адир,

Рүйи боғу майдон гашт...
Аз қашм чун ниҳон гашт,

Аз зери хомаи қах
Чұча баромад ба ғах.

8

Пайраҳа борик юмад,
Рүйи ғах торик юмад.

Роҳи чұча таңг юмад,
Пеши пояш санғ юмад.

Хуми хуми бүм юмад,
Овози маълум юмад.

Тарсон-тарсан ғигах кард,
Қашми қудро панаҳ кард.

Рүйи санге, зери бед,
Ду барки нигохе дид.

Ларзан шуд чун барги бед,
Канд аз чони худ умед.

Поён паропар омад,
Резонида пар омад.

Пеш юмад چар, раҳо хўрд,
Санге бар пеши по хўрд.

Минқораш дид озор
Аз инеши буттаву хор.

Печон дам андар гулӯ
Омад лаби оби чӯ.

Тап-тап дили ў мезад,
Лаб обаки чӯ мезад.

Хосст чӯча хурад об,
Об буд андар шитоб.

Сарро ҳам сўйи чӯ кард,
Ғуке рӯ сўйи ў кард.

Аз бими чон қафо рафт,
Чонаш аз ҳарду по рафт.

Оби рӯ жола мекард,
Оби чӯ нола мекард.

Модар сўйи ба сў рафт,
Модар кўйи ба кў рафт.

«Қалҳоташ бурда бошад?
Рубоҳаш хўрда бошад?»...

Дилбанди худро мекофт
Модар, аммо намеёфт.

Модар ошуфтатар шуд,
Додар ошуфтатар шуд.

Чабук раҳгиро шуданд,
Чўчаро чўё шуданд,

Аз хона берун рафтанд,
Маъюсу маҳзун рафтанд.

Машон по зад баробар,
Рахнамо шуд Аlopар.

10

Чўчаяк тарсон-тарсон,
Тарсон-тарсону ларзон,

Боз ба раҳ равон гашт,
Обе дар чу давон гашт.

Гап мезад давон-давон,
Гап мезад равон-равон.

Зин пас гар нашиносад чо,
Бехуда нағзорад по.

Берун наояд аз дар
Бе модару бе додар.

11

Чўча назди боғ омад,
Кар-қаре аз зор омад.

Ғиши-ғиши ақка омад,
Фух-фухи такка омад,

«Ку-ку-ку-ку! — омад,
«Бачам, кани ту?» — омад.

Мошон мияв-мияв кард,
Аlopар ав-ав-ав кард.

Пеши рӯ чӯча дар дид,
Модар диду додар дид,

Чун шахсугун дар ду бар
Мошсан диду Аломар.

Болафшсан дар хаво шуд,
Дар ҳалқаашон ҷо шуд.

Модар шодон пар афшонд,
Додар шодон пар афшонд,

Шодсан ҷашмак Мошон зад,
Дум Аломар шодон зад.

БОБО ЧАРО РИЗО НЕСТ?

Аз рӯ ба рӯ Ҷавон аст,
Аз Ҷўйи чӯ Ҷавон аст.
Бемайлу завқ якка
Бобои зуъми Такка.
Рише ба сони чоруб,
Мӯе ҳазону ҳасрӯб.
Чашмे ғазаб гирифта,
Харфе ба лаб гирифта.
Рах тунд мегузорад,
Ҳашми зиёд дорад.
Мангар ба ҷашму рӯяш,
Бечо сухан имагӯяш.
Чун имӯ ба печу тоб аст,
Дар оташи азоӣ аст.
Бобо зи худ ризо ҷист,
Бобо Ҷизо ҷаро нест?

* * *

Бобо наберад дорад,
Ҷонест, шира дорад,
Яктояки Сафедак,
Яктои Бартибедак,
Яктояки Сиёҳак,
Ҳам пушту ҳам паноҳак.

Бо хар се ҷони бегам
Бобо хушасту хуррам.

* * *

Бобо чаро барояд,
Чун рӯз рӯ кушояд,
Бар ҷояке паноҳак
Ҳамроҳақи Сиёҳак,
Ҳамроҳақи Сафедак,
Ҳамроҳи Баргидак.
Бисбо суйи чарогоҳ,
Аз пеш биспарад ҳоҳ,
Охупаёни зебо,
Дунболагири бобо.

* * *

Бобо равад ба ҷое
Серобу хушҳавое.
Ҷое, ки сабзаву об,
Паҳлуи ҳам равад ҳоб.
Марзе чу юн макон нест,
Дар зери осмон нест.

* * *

Бабост маҳви ҳайрат
Аз кардаи табиат.
Аз як ғадар бизода,
Як мом шир дода,
Айммо се рангу се рӯ,
Ҳарсе се хулқу се хӯ.
Баҳри ҳама Сиёҳак
Дилсӯзу ҳайрҳоҳак.
Нобоварак Сафедак,
Ҳар лаҳза имебараҳ шак.
Бесабр Баргидак,
Хоҳад, ки андак-андак
Бисертаҳ бубинад,
Бисёр ризқ чинад.

Аз феъли ҳарсе ҳамроҳ
Бобсост хуб огох.
Бобои рӯздидা,
Бобои сӯздида,
Ҳар чошт дар лаби об
Дарсе дихад аз одоб.
Гүяд: -- Калонак астед,
Сахроравонак астед,
Бар роҳ, нағз доңед,
Доңиста по бимонед.
По чун бирафт ючо,
Ғам ояд аз пайи по.
Судаш ҳама зиён аст,
Озори чисму чэн аст.
Дар дашту роғ алаф пур,
Дар пушти боғ алаф пур.
Дар қўху тал алаф пур,
Дар ҳар маҳал алаф пур.
Худ нест, ғаз барои
Такҷасту нардхой,
Пинҳон ту раҳ кушой,
Рустӣ ба боғ ой.
Пирсонапандро гӯш
Бидханд ҳар се хомуш,
Н-ояд ба ҷашм то хоб.
Дар сояи лаби об.

* * *

Сози каломи Бобо,
Ҳарфи тайюми Бобо,
Дар тушаки Сиёҳак,
Он чусти хайрҳоҳак,
Чун сурб ҷой гардид,
Як раҳнамой гардид.
Бар пӯшаки Сафедак,
Бар гӯши Баргибедак,
Тавре, ки медаромад,
Он тавр мебаромад.
Фарқу асар надорад,
Суду самар надорад.

* * *

Аз тобу шасти гармо
Чун бурд хоби Бобо,
Дар күнчаки панәҗак
Хобид чун Сиёҳак,
Бархест Баргебедак,
Аз чой бо Сафедак.
Ҳамроҳ раҳ супурданد,
То пушта раҳ бибурданд.
Бинанд то чихо хаст,
Дар пуштаи Сари паст.
Он чо чй гуна чой аст?
Аз бағргу сабза бой аст?
Бобо чаро бар он сўй
Боре наёварад рўй?
Бар пушта чун расиданд,
Як пушта ҷав бидиданд.
Ҳай хуб сар кашида,
Ҳай пухтаву расида.
Бесабр Баргебедак,
Ҳамроҳаки Сафедак
Чо дар панохи ҷав шуд,
Дар пушта ҷавдарав шуд.

* * *

Аз шаҳди шираи ҷав
Хуш шуд дили ду якрав.
Дар айни ҷӯши бозӣ,
Вакти ҳурӯши бозӣ,
Дар вот шуд наимоён,
Чашме чу барки сузон,
Фӯке ба сурати пих,
Гуше ба сурати сих,
Мӯе чу хокай зард,
Рӯе ба ғонғ чун гард.
Мӯйинадум бузург аст,
Пиндоштанд, гург аст.
Дилҳо, ки таҳ қашиданд,
Аз пушта раҳ қашиданд.
Ҳар ду яке ғрамиданд,
Чун тир пас ҳамиданд,

Тарсону саргароне,
Бо доду бо фүөне.
Аз доду войи беко,
Аз хоб хаст Бобо.

* * *

Дилтаяң гашт Бобо,
Бераның гашт Бобо.
Аз жори Баргибедак
В-аз кардан Сафедак.
Бобо расо ғазаб кард,
Печид саҳт аз дард,
Танбех ҳардуро кард,
Побастай чазо кард.
Чо андаруни ғавшод
Як рӯз ҳардуро дод.

* * *

Сарҳо ба пеши по хам,
Сар ҷода бар кафи ғам,
Бо карда Баргибедак,
Ес жардааш Сафедак.
Ашке ба рӯ равон аст,
Ҳарфе сари забон аст:
«Бори дигар ба тақрор
Рух наҷҳад инчунин кор!»
Бар ҷашми Баргибедак,
Бар ҷехраи Сафедак,
Бобо жаме һигах кард
Омурзиши тунаҳ кард.

* * *

Дил хӯ кунад ба коре,
Бар шуғли ногуворе,
Ҳарчанд жори паст аст,
Саҳт аст шустани даст.
Дил меравад ба сӯяш
По медавад ба жӯяш,
Дардест бедавояст
Одат ба ҷон балояст.

* * *

Бегаҳ шуду сахар шуд,
Якмоҳ пушти сар шуд.
Бесабр Баргибедак,
Нобоварак Сафедак,
Ночо қадам намонанд,
Бечо сухан ғарапонанд.
Хуш гашт вакти Бобо,
Болид табъи воло.
Бархесту чаро рафт,
Пушти ғабераҳо рафт.

* * *

Бобо дигар тараф рафт,
Як чойи сералаф рафт.
Раҳ рафт аз дари боғ
То ёла бар-бари боғ.
Дар ҷашми Баргибедак
Дар дидан Сафедак,
Вакте, ки боғро дид,
Боғе ғиҳишт тобид.
Диданду доғ шуд дил,
Шайдои боғ шуд дил.
Андар ду сар яке фикр,
Андар ду лаб яке зикр:
Аз ёла ҷун фароянд,
Дар ғӯғ ҷун дароянд.
Дар ёди ғоғи обод
Савганд рафт аз ёд.

* * *

Чун жӯра кӯҳу ҷар шуд,
Аз тағси ташти зар шуд.
Ҳар ои ҷи дар чаро буд,
Хобида буд, бапо буд,
Рӯсӯйи соягаҳ бурд,
Дар сояе панаҳ бурд.
Бобои дилгувсақ,
Ҳамроҳақи Сиёҳак,
Ҳамроҳақи Сафедак

Ҳамроҳи Баргидак,
Чо баҳри ҳеб қобид,
Дар зари бурс ҳобид.
Бабои пири шалпар,
Болои сабзай тар
Сар монду ҳеби хуш бурд,
Бар дасти ҳеб биспурд
Сарро ҷаме Сиёҳак,
Аз қунҷаке пашхак
Омад балӣ Сафедак
Ҳамроҳи Баргидак.
Аз ҷроҳи тал ду розӣ
Бе шавқӯ шӯру бозӣ,
Бар ҷӯйи шах расиданд
В-аз ҷӯйи шах париданд,
Бар бэғи пур-пурӣ гул
Бар бэғи кони булбул.

* * *

Як вакт соҳи би боғ,
Бедор бӯд. Аз роғ
Бар боғ саб мебурд,
Аз боғ ҳеб мебурд.
Дид ў чӣ сен Сафедак,
Ҳамроҳи Баргидак,
Аз ҷӯйи шах фаромад,
Дар боғи наън даромад.
Бар са тарағ давон рафт,
Беле ба кағ давон рафт.
Шуд он чӣ, یбҳ агар дид
Ҳарлиз варо намэдид.

* * *

Раҳимекашид соя
Бар ҷӯйи кӯҳпоя.
Пайдо бишуд Сафедак
Ҳамроҳи Баргидак,
Дар ёлғиз гулагӯшон,
Бо дасту гойи лангон,
Бо ҷӯи заҳмдида,

Бо пусти дарида.
Чун дид ҳолашонро
Ларзид чсни Бобо,
Бо он ки дуст медошт,
Танбехи сағин аягашт.
Гуфто: — Якин ғамин аст,
Хар дил, ки рахмий аст,
Бояд сазо бубинед,
Ажнүн өазо бубинед,
Он сен өазо, ки бояд
Дар ёд дэр пояд.
Чо додашиб дар ошил,
Дар югили тару зил.
Дар хүчрахо чудо кард,
Бебашра аз гизо кард.

* * *

Катыист ахли Бобо,
Катыист чаҳди Бобо.
Гарданд ҳафтае банд,
Гираанд хубтар панд.
Бобси ранчидиа,
Бобси ғамкашида,
Харчанд дилфигор аст,
Бар ахдаш устувор аст.

* * *

Бирёр ғечу дав шуд,
Момо миснарав шуд.
Модэр бас илтичо кард,
Үзрэ падар биёвард.
Үзрэ Сиёхак сэвэрд,
Сэр хам ба пэши по кард.
Лек амри сахти Бобо
Яктарз монду барчсо.

* * *

Бобси зуыми Такка,
Як исү нишаста якка,
Худкарда Баргибедак,
Худкарда он Сафедак,

Чисмеву устухоне,
Бар лаб расида чоне,
Гүянд: — Бахш, Бобо,
Айбу хатои моро.
Нуқси пасин ҳамин аст
Вчин узри өиласин аст.
Модар гувоҳ гардид,
Додар гувоҳ гардид,
Момо гувоҳ гардид,
Шаме сабоҳ гардид.
Арзи ду тан чу бишнуфт,
Бобои чон лазирифт.

* * *

Харфе нагуфт Бобо,
Осуда хуфт Бобо.
Бар чашми хобрафта,
Бар чисми тобрафта,
То субҳ ҳеб омад,
То субҳ тоб омад.
Аз ҳоб чун чавон хест,
Бо тобу бо тавон хест,
По боз монд бар роҳ,
Раҳ бурд бар чарогоҳ.
Бобо ба мисли имрӯз
Ҳарғиз набуда хушрӯз.
Бобо ба шавки ширин,
То пойгоҳи пешин,
Дар ёлае чаро қард,
Худро зи худ ғизо кард.
Бахри се тан чигарбанд
Омӯхт гандаке панд,
Як рӯзи рӯзгорон
Ерӣ қунад бар эшон.
Болидадил пайи ҳеб
Сар монд дар лаби саб.

* * *

Ҳобе бидид Бобо,
Қандар миёни дарё,
Дар рӯйи тобасанг аст,
Бо Мор гарми ҷанг аст.

Обе ачаб гилолуд
Море сиёҳ чун дуд.
Аз хоби бимафзо,
Бо ҳавл хест Бобо.
Бар пешу пас ғигаҳ кард,
Бар ҳору ҳас ғигаҳ кард.
Бурсе ба рӯйи ҷар дид,
Сангे ба рӯйи сар дид.
Дид он чӣ ҷилвагар буд,
Лек аз Сиёҳаки худ,
Ҳам аз Сафедаки худ
В-аз Бағтибадаки худ,
Чуз ғаъши тозаи по
Чизе наҷид Бобо.
Шуд ҳира ҷашми бино,
Ларзиду хест Бобо.

* * *

Бобо паропар омад,
Бобо лаҳи ҷар омад,
Тарсиҳ, ки баромад
Ҳобе, ки пур буд аз бад.
Бар ҷор сӯъ назар кард,
Бар қӯҳу қӯъ назар жард.
Вакт аст, ғағз қобад,
Шояд, ки зинда ёбад.
Дид ў яке бари санг
Монанди сажнаи ҷанг.
Харсе пайи талошанд,
Дар қӯбу дар ҳарошанд.
Бо ҷун худе ба шасте,
Сар мезананду дасте.
Бобо шуд андак ором,
Ҳарҷанд ҳушк буд ком,
Монанди шохи ларзон
Табларза дошт дар ҷон.

* * *

Бобо чу ҳезуми тар
Бигрифт ҳоаён дар.
Аз он ки боз ҳам фанд
Дид аз се тан ҷигарбанд.

Пас хурматаш күчө шуд?
Пас қиматаш күчө шуд?
Харфе, ки бар лаб орад,
Пас ҹавҹаре надерад.
На, на, чүнин набояд,
Коре чүнин нашояд.
Бояст дод танбех
Он гуна, к-ин се тан пех,
То як нафас, ки доранд,
Бар ёди худ биёранд.
Пуф ҹард лахчаро бод,
Рүған бар оташ афтәд.

* * *

Бобо ба раҳ равон аст,
Бесбо ба марги ҹон аст.
Аз рӯ ба рӯ равон аст,
Аз рӯйи чӯ рабон аст,
Аз ҷоҳаки паноҳак,
Ҳушёр шав, Сиёҳак,
Ҳушёр шав, Сафедак,
Ҳуш дср, Баргидак.
Бобо ғазаб гирифта,
Ҷонест таб гирифта,
Чун коса чашми Бобост
Саршор хашми Бобост.
По мениҳад, бачо нест...
Бобо зи худ ризо нест.

ДОСТОНИ НАБЕРАИ БОБО

Ба ёди падарам Раҷаби Одина мебахшам, ки аз ў шунавидаам ин достонро ва ў аз падараши Одинаи Ниёз ва ман ба писарам ва наберагонам кисса кардаам ва акнун хадя меорам барои ҳамон наврасидагони бономус.

Нигоранда

РАСИДАНИ ПАЁМ ВА СУРОГИ БОБО РАФТАНИ НАБЕРА

Номае аз падар гирифт писар,
Номаро ҳонду пора гашт ҷигар:
«Хез Яъқуби ҷон, ки бемсрам,
Чашми уммед сўйи дар дорам».
Рӯйи бобо ба пеши ру овард,
Заъфаронрез диду сард зи дард.
Танг омад нафаис, магар дар монд,
Ашк бар пилки чашмҳо сар монд.
Нигаҳе қарду ҳонд дарди падар,
Пеш аз субҳ ру ниҳад ба сафар.
Майли уро писар ҳакард писанд,
Бэр падар гуфт бо адаб дилбанд.
Нома бобо ба номи ў кардаст,
Несми уро ба ёд овардаст.
Роҳи нӯшниони пур зи азоб,
Бар азобе чунин наёрад тоб.
Даст пеш сраду дуъо бидихад,
У бар ин роҳи саҳт рӯ бинихад.
Раҷаби меҳрубон, ки дар паҳлуст,
Холӣ аз ҳаҷфу аз ҳатар ҷаҳи ўст.
Роҳбине баҳушу роҳнавард,
Аз ҷаҳи кӯҳу тал барсрард гард.
Бар забон аз Раҷаб бинбурд чу ном,
Раҷаб омад ба сӯҳбат аз ҷаҳи бом.
Бо нигаҳ ҷиракона кард суюл,
Вазъро диду гашт воқифи ҳол,

Махви андеша аз паёми дурушт,
Даст Яъкубро ба тахтай пушт
Бурд: «Дар дил ба ғусса чой мадех,
Додари чон, ба роҳ пой бинех.
Зудтар гар ману ту биштобем,
Зинда ғобои хешро ёбем».
Шоддил шуд ғадар зи гуфти Раҷаб,
Умри чун умри Хизр кард талаб.
Пеши рӯяш ду таин шафик бидид,
Азму ҷазми ду таин рафик бидид.
Даст ғиришод аз барои дуъо,
Бо дуъое супурдашсан ба худо.
По ду таин мезанад ба роҳи умед,
Роҳ бодо ба ранги барф сафед.
Сар ба бар он ду бар ба бар карданд.
Буса инъом ғар падар карданд.
Оташе аз дили ду ҷону ҷигар
Шӯъла зад андаруни ҷони падар.
Гарм бо шавқ ғар канор гирифт,
Бо каноре дилаш қарор гирифт.

* * *

Чаҳра аз ғурчи кӯҳ моҳ кушод,
Моҳ бар рӯйи саб роҳ кушод.
Раҷаб аз пешу аз қафо Яъкуб,
Ҳардуро зеби каф шубҳонӣ чуб,
Чоруҷе зеби лову зинати сар
Саллаву ҷомаи ҷалоҷа ба бар.
Тӯшае рӯйи ҷитғ қад-қади об
Аз раҳи танпю ғравон ба шитоб.
Гаҳ фароз аст роҳу шеб гаҳ аст,
Чашми ғарҳони шаб ҷароғи раҳ аст.

КОФТАНИ СИДЕХ ВА ЁФТАНИ БОБО

Рах гирифтанд аз сапедаи бом
Бе яке шаст то сиёхии шом.
Аз хаму печи рах гузар карданд,
Пушти сар зову чӯю ҷар карданд,
Пушти сар садди сад ҳатар карданд,
Пуштаву кӯҳ пушти сар карданд.
Минжа бастанд агар ба чийяти хоб,
Сари санг смаду қанори сб.
Субхи се даррасиду рӯзи суроғ
Раҳсипорони бехабар зи фароғ,
По ниходанд рӯйи роҳи дуруст,
Омаданд он дехе, ки дил мечуст.
Хоки Сидех, ки сурати лота,
Кӯҳро шишта бар сари шона,
Дар зи дила ба сӯйшон во кард,
Дил күшоду даруни дил ҷо кард.

* * *

Рӯшани ҷун дарозад аз ҷавзан,
Хонгай тангу тира шуд ҷавшан.
Пираасар ҷашми бастаро во кард,
Нурро ҷашми хирааш ҷо кард.
Зери токи ҳамидаи абрӯ
Рӯйи сутхону ҷашми рафта фуру.
Бурд дунболи нур ҳастаҷигар
Ҷашми испедро ба ҷониби дар.
Баста дарро бидиду дила бубаст,
Охи сарде даруни сина шикаст.
Қосаи шири ҳушгувор ба даст,
Субҳ аз ҳоби ноз бармечаст.

* * *

Субҳи Сидех нигоҳи ҷаҳшон дошт,
Ҷома дар ҷитғи тирамоҳон дошт.
Ҳирману дону ҷоҳ буду вазон
Паҳн мекард бод бӯйи ҳазон.
Хуб Яъқуб — қуввати бобо,
Бо Раҷаб он ҳаббиби роҳкушо,

дар ба дар гашту кофт боборо,
Субх гум карду ёфт боборо.
Дар күшоду миёне чанде мард
Дид бобси рўй коҳе зард.
Рафту биншаст дар бари бобо,
Дастро бурд бар сари бобо,
Буса аз чашму рўйи бобо чид,
Буса аз ришу бағфосо чид,
Сари бобо ба рўйи сина ниҳод,
Чуръаэ аз пиёла об билод.
Дидаи бемадори худро хуб
Дўхт бобо ба дидаи Яъқуб.

— Смадӣ?

— Омадам барои Шумо.
— Ҳона бар, рӯшаний дида, маро.
Чой андар мазори бобо дех,
Дар канори падар маро чо дех.
Боз обе набера нӯшонид,
Чашм ӯбояи хаста пӯшонид.
Пири сламнаварда рафт ғанаб,
Монд Яъқубу шарду роҳу Раҷаб.

* * *

Субх Сидех ба даври наъш юнишаст,
Даври моҳе ситора ҳалқа бубаст.
Саҳм дар дағнии пири кор ниҳад,
Чун азизе ба ҳоск чой диҳад.
Хест Яъқубу узру маънӣ кард,
Бар забон ҳарфи мирро овард.
Лаб ба гап во ғакард ҳеч қасе,
Пайи посух назад қасе нафасе.
Азми мағдана диду кӯҳи чигар,
Бозу филу ҷаҳди шери ҷар.
Маҳви ҳайрат агар гурӯҳе монд,
Ҳамди бехад бар ў гурӯҳе ҳонд.
Даст боло пайи дуъо карданд,
Илтиҷо кӯмақ аз худо карданд.
Бурд Яъқуб ҳушу даст ба кор,
Наъшро рост кард сурати бор.
Баст маҳкам ба ғармони дурушт,
Соз боре шавад ба таҳтаи пушт.

Наъшро пас ба рӯйи дӯш гирифт,
Пеш роҳи гарон ҳамӯш гирифт.
Ағбае барфрезу бороҷшӯй,
Омад аз остона рӯй ба рӯй.
Бо умеде худост пушту паноҳ,
Дӯҳт бар роҳи морпеч нигоҳ.

НАЬШ ДАР ПУШТ ПОЙ ҚУБИДАН АЗ РОХИ АФБА

Дасти Яъкубу домани харсанг,
Пой бар роҳ мезанад якранг.
Сурати ҳамрахи қадамфарсо,
Як қадам пештар гузорад асо.
Пойи печону роҳи пуртобе,
Аз таҳи имӯй мезахад обе.
Дам ба дам ҳар қадар равад боло,
Ҳарфи бобо диҳад ба гӯшинидо:
«Саҳтие, чонам, аз ғарибӣ нест,
Гар ғарибӣ, туро насибе нест.
Чаҳд қардам, ки одами пирам,
Бар Ватан зинда хешро гирам,
Чо кунам дар баравш ба рағти хасе,
Аз ҳавояш нафас қашам нафасе,
Вақт ҳанҷиду ёр гашт ба ман,
Сидех овард ёди гарми ватан».
Пештар по ниҳад танобкашон
Базлагӯйи Раҷаб, асо ба миён.
Раҳ ба раҳ қиссаҳо бипардозад,
Фикри раҳ дур аз сар андозад.
Қисса резад, ки чун зимистон буд,
Ҳонаи барфу ях Зарафшон буд.
Деҳи домони тал суруре дошт,
Пирин даҳмарда хатнасуре дошт.
Пойгах роҳт кард пири шӯбон,
Ҳамчӯ расми қадими кӯхистон.
Пайраҳи соярӯйи пояи шах,
Ҳоки ҳобида зери домани ях,
Беҳтарин ҷойи дав ҳисоб бишуд,
Пойгоҳе хуш интихоб бишуд,
Кард Яъкуби чусти довталаб,
Аз чунин интихоби ҷой аҷаб.
Барфу ях диду роҳи мисли таноб
Борику пеҷхӯрдаеву ҳароб.
Чун бибояд аз ин макон раҳ бурд?
Ҳазар аз боҳт, кард бояд бурд.
Боҷа расме ба пилла бояд рафт?
Сўйи пилла ба ҳилла бояд рафт?
Довар амре тайи давидан дад,
Роҳ Яъкуб зуд пеш қушад:
Печ дӯдса патак ба пойи хөш,

Чорук аз по фиканду тохт ба пеш.
Он ки пӯшида чоруке дар по,
Пушт дар барф монду по ба ҳаво.
Киштаи фикри ўнакӯ зад неш,
Пилла Яъқуб омад аз ҳама паш.
Зинда гардид як дами марғуб,
Завқ гул баст бар лаби Яъқуб.
Пок ру карду рӯй пеш овард,
Пеши рӯ ағба рӯйи хеш овғард.

БОЗИСТОДАН АЗ ШАБРАВИ ВА ДИДАНИ СУБХ ДАР ҚАМАРИ ҚҰХ

Руз рү чониби шаб оварда,
Шаб кашад рұзро паси парда.
Шафақи тори қулла гулгун аст,
Сурати дидан пур аз хүн аст.
Рохи яхбастай қаң асту килеб,
Гаҳ уребу гахе фарозу нишеб.
Рү ба дар маң зи дар намеорад,
Құхгардии шаб намеорад.
Хәндаи рүз бек зи кори шаб аст,
Зидди шаб раҳ гузоштан Раҷаб аст.
Бехтариң чой андар ин шаби тор,
Қамари құх шуд барои қарор.
Наъш Яъкуб зуд як сүмойд,
Дами худ рост карду даст афшонд.
Зардаки рўйи ҳам гузошт Раҷаб,
Дони гўгиридро бидошт Раҷаб,
Оташе пеши рў фурӯзон гашт,
Гулхане дар дили қўхистон гашт.
Қўх равшан шуду замину замон
Зери тўри сиёҳ гашт нихон.
Сина Яъкуби чусти бобокаш,
Фурсате дошт бар дами оташ.
Банди раҳтуша боз кард Раҷаб,
Чойи ҳулбу дароз кард Раҷаб.
Печ-печи раҳи дароз гузашт,
Сўзиши пову дарду эз гузашт.
Нўши чон чормағзу ишн юмад,
Баъд аз он ёд аз ину он юмад.
Базлаҳо гуфт бо ҳавас Яъкуб,
Базлаҳои шуниданни хуб.
Раҷаб овард ёдаш аз он чошт
Аккағро чи гуна осон дошт.
Беда мечид ҳар мүжебили дар,
Аккае шишт рўйи сағрии ҳар.
Нўли тезаш ба пушти ҳар барзад,
Баҳри як реза хушку тар барзад,
Байни ҳам баҳс баччаҳо карданд,
Чобукхони худ баҳо карданд.
Ҳар ки сайдафганӣ хунар дорад,
Аккаи пушти пиҳар дорад.
Част Яъкуби тунди чобукрав

Бүрд аз дүстөнни хөш гарав.
Ёдгорй рабуд чанд параш
Пой басту дубора дод сараши.
Гармрав буду гарм хуне дошт,
Чонаш әндәр танаш чунуне дошт.
Лаб Рацаб аз хусуси вазза күшод,
Кард Яъкуб рафта рўзаш ёд.
Авчи сармост фасли ваззакашӣ,
Кӯхгардист асли ваззакашӣ.
Субҳ аз хона сўй қӯхи балаңд,
Дўстон раҳ барои вазза кашанд,
Зери барғ аст пуштаву ҷару чӯ,
Барфи хушке баробари зону.
Ҳезум аз зови кӯҳ гирд ояд,
Шоҳай таҳни арчае бояд,
Чидаро рӯи шоҳа барчинӣ,
Ваззаро ҳозири сафар бинӣ.
Пешу пас байнин хам чу пайвандӣ
Дум ба дум чун қатора барбанди
Аз қафо бар яке савор шавӣ,
То дари хона шоҳвэр равӣ.
Ҳеч кайфе наист бехтар аз ин,
Бех газ ин нест ҳеч сайри беҳин.
Сұхбат омад чу лахча гарм чунон,
Лахча шуд оташи шабонгоҳон.
Гашт Яъкуби хастаҷон хушдил,
Як дам аз фикри раҳ бишуд ғофил.
Хушдимоғ аст аз он Рацаб, ки нишааст
Марҳаме рӯи заҳми дўст бубаст.
Тег зад нур дар ситеғи баланд,
Шаб чӣ сон руз шуд, надонистанд.

ГУЗАШТАН АЗ РҮЙИ ТАРМА ВА ХОСТИ РАЧАБРО РАД КАРДАНИ ЯЬҚУБ

Мужда аз рўз чун сабоҳ овард,
Боз Яъқуб рӯ ба роҳ овард.
Роҳ рӯ барнирифта сўйи дара,
Зери тўри сиёҳ рўйи дара.
Дара дар зери пойи барфи шигарф,
Буттауву бурис зери чодари барф.
Барф дар сурати кашолаяхе,
Хар кучо ях дамида ранги шахе.
Бастаи риштаи шигифт Раҷаб,
Роҳи Яъқубро гирифт Раҷаб.
Бо раҳи пойлағзи ёли дурушт,
Роҳ рафтсан мухол бор ба пушт.
Ист Яъқуб карду қабки хаёл,
Бол бикшод мисли мурғи хилол.
Чун аз ин раҳ гузор бояд қард?
Пойииче зи химча шояд кард?
Барфю бишканад ба ҷӯки асо
В-он гаҳе рўйи барф монад по?
Бахри боре, ки мекашад, пайдост,
Чанае кард бояд аввал рост.
Пойҳо банди доми ях пиндошт
Ҳарду саъие ба як шитоб гумошт.
Сабад аз химча басту хор ба по,
Барфро кофт ҷӯки тези асо.
Чана аз шоҳу шиппа гашт дуруст,
Ныширо саҳт басту хеле суст
Пой Яъқуб монд бар яхчол.
Пеш-пешаш Раҷаб, вай аз дунబол.
Неши сарми ба сони сўзани хор,
Захр мезад ба гунаи хуншор.
Дасту пое даруни яхдан аст,
Чисми сарсон чу барги ларзон аст.
Пой мони каме ба роҳ хато,
Зери зове шавад бароят чо.
Баста бо фаш лабу даҳону манаҳ
Даст бар реисмуну чашм ба рах,
Гом бишмурда мениҳад Яъқуб,
Чанаро тела мединад Яъқуб.
Истода намояд андар чой,
Мисли муре ба раҳ гузорад пой.
Соз монад ба эҳтиёт қадам,

Боз н-ояд ба чойи щодай гам.
Тобадаш ҳар нафас ба ранги сол,
Аз раҳ ояд ба дасту пой малол.
Нест осен зи руйи тарма убур,
Гарчи ҳамвөр тарма карда зухур.
Нест имкон барои шасту шитоб,
Тоб орад ба дарди роҳи азоб.
Ҳар касе роҳ меравад ором,
Мерасад бар мурсид дар анҷом.
Ҳарду охиста пой мемонанд,
Ҳарду дониста пой мемсанд.
Тай ачаб мешавад ваҷаб ба ваҷаб
Роҳи Яъқуб аз қафои Раҷаб.

* * *

Гарм шуд рӯз, ҷоштгоҳ расид,
Лек Яъқуб ниҳими роҳ расид.
Рӯйи раҳро шикастахор гирифт,
Раҷаб аз раҳравӣ қарор гирифт.
Дам заду тори хор соз нишастан,
Рӯй бар ҷониби фароз нишастан.
Гуфт: — Ҷонам, хуш аст, бинӣ азоб,
Беш аз ин аҷдар ин масири ҳарсеб?
Н-оварад суди беш қӯшиши мо,
Қӯшиши мо барад ба сӯми фано.
Ҳамраве боз ҷонд мебояд,
Ки ба Гулгуну бори мо ояд.
Соате бех, ки боз кӯр кунем,
Наъшро зери тарма ғурӯнен.
Ҳамраҳоне ду-се агар ёбем,
Сўйи Гулгунна боз раҳ кобем.
Нӯшхонде ба лаб, нигоҳе хуб,
Дӯҳт бар дидай Раҷаб Яъқуб.
Онаҳ аз ҳулқи ўю ҳӯйи ў
Ҳаст аз қӯдакии хеш нақӯ.
Ҷаҳл аз раҳ барад бадар гоҳе,
Гаҳ занад по ба қӯйи гумроҳӣ.
Лек дар дил напарварад қина,
Синае сиф мисли оина.
Нарм Яъқуби ҳаста ҳоҳиш кард,
Зора ўро ба чойи коҳиш кард.
— Бас, ки ҳамрою ҳамқатори маний,

Бас, ки ғамхору ғамбарори манй.
Китфи чун хок пасти ман болост
В-ин забони ҳамӯши ман гӯёст.
Бо туам таби Рустамона бувад,
Бо туам кӯҳвор шона бувад.
Бас, ки чун сояи ҳамора барам,
По бизан, наъшро худам бубарам.
Аз рахи нанг по задем ду мард,
Нангро зери по набояд кард.
Монд Яъкуб бар ҷабин ангушт,
Наъшро баргирифт боз ба пушт.
Кард бо фаш панаҳ даҳону манаҳ,
Монд аз рӯйи тарма пой ба рах.

ФУРУ ОМАДАН АЗ САНГРЕЗ ВА КАРДАХОИ ЯЪҚУБРО ЁД ОВАРДАНИ РАЧАБ

Тарма пас монду рохи сахти дара,
Рӯй бикшод боз рохи сара.
Рохи хобида байни бурсу заранг,
Рохи пӯшида чашми буттаву санг.
Рохи қури нуҳуфта дар беша,
Зери сад ғранг решаву ғеша.
Бешае, чашми сар ғадидса назир,
Бешае, рохи худ наёбад тир.
Рафт Яъқуб рӯйи пушта уреб,
Рӯй овард раҳ ба сўйи нишеб.
Пеши сангे, чу тобае ҳамвор,
Пешу пас бо Раҷаб гирифт қарор.
Такя бар санг даду банд күшод,
Бори қитфаш ба қитфи санг ниҳод.
Нигаҳе гарм бурд аз сари санг,
Зови жарфе намуду фарғари танг.
Мюҳи зебои фасли некқадам,
Хоса ҳуене фузуда бар олам.
Хотири равшанаш аз ин гуна,
Ёфт ҳамрангие ба Гулгунा.
Кӯхи дех диду домани пахнаш,
Ҳомаву гушу мушшай сахнаш.
Зирку фарқу ҳаданги ҳамчӯ гавоз,
Оби испеду бурскои дароз.
Печ борик мезанад ба хаво,
Тирадуде зи чашми дудбаро.
Пушт бар шахсутун, таки айвон,
Чашми чори падар ба раҳ ғигарон.
Раҷаби некрӯ ба зарби суол,
Қанд Яъқубро таиноби хаёл.
— Бурд аз сар маҳе магар ҳушат,
Шуд замину замон фаромушат?
— Ёди Гулгунаву ғигоҳи падар,
Лаҳзае ҷилва дод пеши назар.
— Вақти базм асту бузкашиву суур
Мо ду тан мондаем аз ҳама дур,
Туйи дар бузкашӣ ҳунарманде,
Мани бар бозии ту дилбанде.
— Бо сито бар сипеҳр мебариям,
Варна як бузкаши муқаррариям.
— Ҳар чӣ гуфтам, дар он дуруғе нест,

Рост набвад агар, фурӯгे нест.
Ёдат ояд, ки кубкорӣ буд,
Рӯйи ҳамдидаи барози кабуд.
Гуфтӣ Ҷанг асту зинда номи кас аст,
Марди бе ному Ҷанг мисли ҳас аст.
Аспондию доди доди хунар,
Боз қардӣ ба сони бозе пар.
Аспу буз омад аз раҳи боло,
Гашти аз роҳи зер раҳпаймо.
Дид бузкаш туро баробари кифт,
Бузи худро ба житфи рост гирифт.
Бодпое, ки доштӣ таки рон,
Дави чун Раҳш қард дар майдон.
Рост буз омаду ба сӯяш боз
Дастат аз зери асп гашт дароз.
Қамҷӣ дар лаб, ду дасти буз дар даст,
Баркашидӣ ба сӯйи хеш ба шаст.
Арза додӣ ба одати мардон:
«Пойи бузрю, ҷавон, зи банд раҳон,
Варна, биллаҳ, ки ҷаппа мегардӣ.
Рӯйи дастат бар ар ҷавонмардӣ!»
— Чух! — бигуфтиву бӯри ту чун бод
Сина зад тӯдарову роҳ кушод.
Рафт он марду асп якпаҳлу.
Буз биёмад сабук ба панҷаи ту.
Дидаафрӯз дидай ҳама дид,
Буз сари даст чун ба пилла расид.
Он, ки ин сахна дид, хушдил шуд,
Бар тавонгардили ту қоил шуд.
Орунсумус агар сипар гардад,
Ҳамрави пурдилон зафар гардад.
Суҳан аз гуштӣ чун Раҷаб саърд
Хотир отир зи қардакоре кард.
Ёдаш омад, ки чун таҳамтан кор
Қард Яъқуб дар сари бозор.
Қад ба қад гашт бо касе, ки чу гурд
Дошт дар умри хеш танҳо бурд...
Дам нишастан варо намонд Раҷаб,
Пеш бар сӯйи арса ҳонд Раҷаб.
Пурдилаш қарду эътимод овард,
Ки тавонютар уст аз ин мард.
Гарчи як зурӯбро монад,
Роҳи гуштӣ, бидон, намедонад.
Пойи худро ба пойи ў тобад,

Зери по лоилоч мөхобад.
Шерак аз гуфти ёр шуд Яъкуб,
Хинги ғайрат савор шуд Яъкуб.
Хест аз чойи худ миён барбаст,
Футаро мисли пахлавон барбаст.
Китф доду гузашту рафту нишаст,
Муддаъй гашту дошт сарро паст.
Навчавони хаво гирифтаи гурд,
Эътимоде тамом дсшт зи бурд.
Пой андар рикоби асли ғурур,
Даст андар лачоми асли сурур,
Ноаён кибри худ аён мекард,
Бе сухан фикри худ баён мекард.
Нарм Яъкуб бўса чид аз хок,
Пузишё пок хост аз афлок.
Руй пас сўйи говзур овард,
Нигаҳ уро зи пой то сар кард.
Кучии тангчашми пуррабадан,
Бурзу боло аз ўст як гардан,
Хеч дар дил ба бимроҳ надод,
Бал ба гуштӣ канори хеш кушод.
Гурдгири ҷавони мойили ҳарб
Пеш омад ба сўйи марди ҳазарб.
Он чиноре намуду инш заранг,
Арса баҳри ду гурд омад танг.
Чашмҳо тобаҳои сўзананд,
Аз шарори ҷадал фурӯзстанд.
Дастҳо болҳои парвозӣ,
Боз андар ҳаво пайи бозӣ.
Он аз ин, ин аз он наёяд суст,
Даст бар даст чун расид дуруст.
Турш шуд номоваронро афт,
Мўй дар ҷисми ҳарду мурғак рафт.
Гарчи кучӣ такони саҳташ дод,
Лек Яъкуб ҳамчӯ кӯҳ истод.
По ҷанқанид аз замин ба қадри ваҷаб,
Лаб ба дандион газиду кард аҷаб.
Бори дигар такони саҳташ дод,
Ларза чун шоҳаи дараҳташ дод.
Хост бардораду ба рафшонад,
Үстухон из танаш бирезонад,
Тофт даар ҷашми танг ҳас Яъкуб,
Саҳт часпид чун магас Яъкуб.
Пой бар гирди пой гардонид,

Химчае буду саҳт печенид.
Дошт бо панҷа аз камарбандаш,
Бар кафал баркашиду баркандаш.
Рустамона ба пушт тобе дад,
Кундае бо садо ба хек фитод.
Гард барҳост аз пайи сари ў,
Хок аз шасти зарб рафт фурӯ.
Мавчи ғулғул яке дуболо шуд,
Фарқ бозорҷо дар ово шуд.
Ғунҷае буду баршукуфт Раҷаб,
Бӯса карду ба лутф гуфт Раҷаб:
— Офарин, кӯҳзоди шаънпарат,
Дасти номус пойи кибр шикаст.
Бурд Яъқубу бос-бос шукуфт,
Чони ў дар дилу думор шукуфт.
Рӯйи ў лола шуд зи ҳарфи сито,
Қӯхи шармө ба дӯш хест зи чо.
Ғайрат смад аз ин санои Раҷаб,
По барафшурд аз қафои Раҷаб.

ФУРУ НИШОНДАНИ ДАРД ВА БАР АНДЕША РАФТАНИ ЯЪҚУБ

Поя-поя нишеб кам гардид,
Зарби рах, дарди пой зам гардид.
Пушт дар зери бор хамтар шуд,
Рӯю абрӯ ба дида аҳмар шуд.
Рост Яъқуб тез пойин рафт,
Аз раҳи бимхез пойин рафт.
Ларза дар пойю дил ба дасти нишеб,
Чон ҳарошон зи бими роҳӣ нишеб.
Резад аз зери пой рез фурӯ,
Пой ғутад ба рез то зону.
Эътиможе дигар намонда ба по,
Такя Яъқуб мезанад ба асо.
Дур ҳар қадр гардад аз беша,
Тангтағ гиргодаш бар андеша.
Роҳи ў то кучо бизояд саҳм?
Рӯзо то кучо равад сарфаҳм?
Соати саъдро чӣ сон дснад,
По хато рӯйи роҳ кам монад.
Вакт ғонанди тир даргузарад,
Шарар ғфшонаду зи сар гузарад.
Фофил аз вакти хеш ғонад ғагар,
Кас пушаймон хӯрад, шавад музтар.
Тири сӯзон, ки барчаҳад зи камон
Боз лас оваридаш натавон.
Нафаси гарм бас ғанимати кас,
Нафаси рафта боз н-ояд пас.
Душ тифле савори бабо буд,
Души бабои барои ў чо буд.
Ин зғомон рӯйи дӯши ўст савор,
Наъши бобои пурдилу ғамхор:
Наъши марде, ки баҳру бар дида,
Зеру болову хушку тар дида;
Наъши марде, ки ҳом пой зи дар
Монд беруну пухта кард сафар;
Наъши марде, ки ёди ёру диёр
Дур аз хона дошташ бедор;
Наъши марде, ки қиссаҳо дар лаб
Дсшт аз мулкии Чину ҳоки Араб;
Наъши марде, ки ҳамчӯ бозарғон
Чойи ҷон шуд бар аҳли қуҳистон.
Ҳар кучо рафт суҳбате смуҳт,

Хар жучо рафт, донише андұхт,
Бо умеде, ки аз ңавии чаҳон
Оварад андақе ба күхистон.
Деҳ ғарад ақли пирро аз шаҳр,
Тира то деҳ ңамонад андар даҳр.
Бурд деҳро ба шаҳру шаҳр ба деҳ
Оварид аз барон рузе бех.
Байни шаҳри азиму күхи баланд
Пули барҷо зи тори меҳр фиканд.
Бол ҳубби ватан чу буд бар ў,
Дод ҳубби ватан варо черӯ.
Нозише аз диёри кучак дошт,
Бо ватан раҳ ба раҳ қадам бигузошт.
Кофт як умр роҳи манзилҳо.
Ефт манзил миёнаи дилҳо.
Хар сафар пештар зи роҳи сафар
Пайки шодӣ даромадӣ аз дар.
Пештар ин сафар ба манзил аз ў
Нолай ҷоншикан биёрад рӯ.
Ойин ин аст з-ибтиди ҷаҳон
Ҳанда гаҳ гул қунаҷ, гаҳе афон.
Ҷойи дил байни сина тасъғ омад,
Дил имиёни ду лаҳт санг омад.
Устувор истод рост ба по,
Монд Яъқуб сина рӯйи асо.
Нафаси баста рост кард нахуст,
Бори сангизи пушт карад дуруст.
Саҳт ин бор баст бори дурушт,
Бор не, санг осиё дар пушт.
Мебарарад җаъши он, ки хуш гуфта,
Дурри маънӣ барои ў суфта:
«Беватан мерасад ба қадри ватан,
Бо ватан зинда зодай туву ман.
Чон хуш асту ватан чӣ хуштар аз он,
Дӯст мэдор дар баробари ҷон».
Хаста Яъқуб хешро дарёфт,
Дар кафи той решро дарёфт
Варна боре гаронӣ ҳеч надошт,
Зон чӣ бар дӯши хеш мебардошт.
Хуши Яъқуб рафт то он ҷошт,
Мол ҷақти тамуз бонӣ дошт.
Обу соғу замини шодабе,
Мол ҳабида дар лаби обе,
Фораму рухбахш обаки гарм,

Асаре нест аз шамолаки нарм.
Хүб доданд тан ба қабзай об,
Хүб рафтаңд рүйи рег ба хоб.
Тоб чун смаду тавсон омад,
Шұхие боз дар миён омад.
Як харак мечәрид дар бари роҳ
Мұчиб омад ба шұхии сари роҳ.
«Он ки пуштора сад қадам бубарад,
Сад қадам ногирифта дам бубарад,
З-ин пас он зұрманди болодаст,
Зұри зұрони ин күхистон аст»
Рафт ҳар қас, ки дошт дар тан ҷон,
Монд ҳар ҳамчу бори ноочунбон,
Част Яъқубу рафт ҷониби ҳар,
Гарм молид дасту гардани сар.
Ҷой шуд ноаён миёни ду даст,
Пушт қарду րақық аз част,
По ба раҳ монду то садаш бишурурд,
Боз пас сад қадам ҳалол бибурд.
Чашмҳо во шудаңд сурати мош:
«Бош Яъқуб! Марди мардон бош!»
Дод шодсан Раҷаб баланд садо,
Комад аз күхи рӯ ба рӯ ово.
Номи Яъқуб дех тамом гирифт,
Баъд аз ин «Филгир» ном гирифт.
Чашм бар күхү дил ба дasti хаёл,
Кобише дошт посухе ба суол,
К-аз Раҷаб сўйи ўрасид нидо,
З-ин нидо баңди фикр гашт чудо.
Рўй андеша бар гурез ниҳод,
Пой Яъқуб рўйи рез ниҳод.
Резу роҳи шиқұҳ гашт тамом,
Рўз хине дарак биёфт зи шам.
Пойбаңди таңоби роҳи азоб
Рафт Яъқуби ташна бар лаби об.

ШОМЕ ДАР ЛАБИ ТОЛОБ ВА БОЗ ПОЙ ЗАДАН АЗ РОХИ АФБА

Күхжо корвони сангинбор,
Об оннаи булуринбор.
Осмон соябони фарру шукух,
Рўйи дасти чаҳор куллаи кўх.
Куллаҳо сар қашида сўйи шиҳоб,
Акис аз чор су фиканда ба об.
Оби шаффоғу осмени кабуд,
Ранг аз ҳам рабудаанд ба худ.
Кас надонад, ки он рабуда аз ин,
Ё им аз он, кий нилрани чунин.
Мисли ҷомми бузург толоб аст,
Бёдай нимае дар он об аст.
Пардаи лочвардие зи паранд
Баркашида ба рўй кули баланд.
Дида он гуна зеб кам дида,
Кай шавад сер дида аз дида.
Як тараф то уфук долу дарахт,
Як тараф тарима, чун зи кўхе лаҳт.
Як тараф рез то лаби толоб,
Як тараф курчащма то хезоб.
Як тараф нағмаи най аз дами бод,
Як тараф ракси шоҳан шамшюд.
Як тараф охуву гузаргахи танг,
Як тараф кабку қакраи сари санг.
Салла аз барф баста қулла ба фарқ,
Дара дар мавчи шўру ғавғо ғарқ.
Об монанди шом сром аст.
Кул дар пойбусии шом аст.
Дард дар дасту пою китбу миён,
Сўз дар пушти ҳам зи бори гарон.
Гард дар ҷашмҳои оламбин,
Шишт Яъқуб нарм ғури замин.
Бори худро гузошт зери дарахт,
Кард аз бағр хобчое таҳт.
Паҳлуи наъши пир ҳулбӯ чид,
Гули худрӯю хори хушбӯ чид.
Наазди ҳани мавизу юн бинишааст,
Тиккае он бихӯрду дида бубаст.
Гармии оташу дами хуши об,
Роҳати ҷон фузуду рафт ба хоб.

Лұла гардид чими марзи баланд,
Күхxo посдеғи хоб шуданд.

* * *

Моҳ он чилчароғи дасти малак,
Хирасұз аст зери боми фалак.
Чашмайқ мезанад ситетраи рұз,
Нимашаб мекунад иштераи рұз.
Семен марзи субхи рўйи баҳор,
Парварида гуле ҳазор-ҳазор...
Чашм басту набурд хоби Рачаб,
Гашт тақрор печу тоби Рачаб.
Бурд гугирідро ба ҳезуми бурс,
Оташе шуъла зад ба чарсу ба чурс.
Яъқуб аз чарсу чурс пахлу гашт.
Таксарӣ соате кағи у гашт.
Осмону замин, ки хован тофт,
Цисми худ кӯфта чу донак ёфт.
Субҳ бикшода чашму сард ҳавост,
Рўйи об омад аз раҳи ҳаму рост.
Ҳезу шин қарду ҳурд тоби ба тоб,
Роҳ бо даст рафт лаб-лаби об.
Лахти санғе ба даст машке кард,
Аргувон шуд ду ру дар ин дами сард.
Моҳро байни об диду дар об
Шуст рӯ мағз зад даме моҳтоб.
Нен Рачаб гарм кард, пораи нон,
Бар даҳонаш барад чу гармии чон.
Чашни шикасту бо лабханд
Хест Яъқуб бо ғуури баланд.
Фурсати беш аз ин ситодан нест,
Вакти аз зөзи күх пайсипарист.
Пушти сар Зингир агар бишавад,
Нен наку аз гулұ фуру биравад.
Пой бояд ба рохи ағба гузсшт,
Ҳар дәми субҳро ғанимат досшт.
Хост Яъқуб нашъи бобөрө
Соз дар пушти хеш бидхад чо.
Чобук омад, рахаш гирифт Рачаб,
Барраҳсандаш аз шигифт Рачаб,
Гуфт: — Долар, каси талоя наям,
Ҳамнавардам, валек соя наям.
Чашми шафқат гаҳе пайи ёрӣ

Бояд аз ман ту дар сафар дорӣ.
Наъшро бурд сӯйи шонаи худ,
Хуб ҷо дод рӯйи шонаи худ.
Гом бардшт сӯйи чоқи дара,
Мах шино дешт рӯйи чоқи дара.
Асар аз субҳдам набуд ҳанӯз,
Раҳчамо шуд маҳу ситораи ғруз.

* * *

Чубдасте ду сар ба зери ду даст,
Муттақси миёни Яъқуб аст.
Бар зада бар камар бари ҷома,
То буни гӯш зери аммома.
Аз раҳи сби тарма кӯбад по,
Об пойин шитобад, ў боло.
Шасти соҳибсукуни роҳнавард,
Аз кафи пойи раҳ барорад гард.
Борбар си Раҷаб ба даст асо
Чуфт бар раҳ кунад ду по зи қафо.
Пой бар ҷойи пойи дӯст ниҳад,
Сурфаду дустро садо бидиҳад,
Дили тангаш пур аз Раҷаб бояд,
Ёларо якнавоҳт меояд.
Гирд гардад зи олами баду хуб,
Сад раҳ андеша дар сари Яъқуб.
Дони маъни ба майли худ қорад,
Таври худ бар зи кишта бардорад.
Аз басо сарзамину пахнояш
Қиссаҳо ҳисса карда бобояш.
Гуфта бобо, қи даҳр яксон нест,
Оlam az хиттаи кӯхистон нест.
Рӯйи дунё ҳама ҳароб наяст,
Берунибод чун ҳубоб наяст.
Дости эҳдос аз пайи кор аст,
Мулки ободи даҳр бисёр аст.
Нур дар дил агар аз имон аст,
Пушти обод кардан инсон аст.
Аз талсше даре агар боз аст,
Боз ҷазме барои эъчоз аст.
Дида дида миёни регистон
Роҳатандӯзи рӯҳ ҷою макон.
Роҳҳо банди зарҳалии камар,

Бахру бар даркашидаанд ба бар.
Хама хамгири рустоҳоянд
Сар бад-ин сү фақат шамесоянд.
То бад-ин чо, ба марзи кӯҳистон,
Бод н-оварда бўйи ободон.

Покбуме харобу зору забун,
Бе яке раҳнамуни покдарун.
Аз гулўяш тирифта тиморе,
Чун ба қаҳри худо гирифтore.
Ҳар навӣ омад, аз канора гузашт,
Ҳамчун паррон яке ситора гузашт.
Бехабар аз навӣ ба ҳоли низор
Монд дар зери гунбади даввор.
Ганҷи дунё даруњи синнаву ранҷ
Мебарад дасткӯтаҳи беганҷ.
Нафасе зад, нигоҳ бурд қафо,
Гашт ҳампои хешро чўё.
Руст маҳ рӯ накарда буд хануз,
Боз мекард шаб даричаи рӯз.
Зард аз нур дид гардани кӯҳ,
Тегаро сардтар зи домани кӯҳ,
Неш мезад ба рӯй боди вазон,
Нола якзайл дошт мавҷи дамон.
Шафаке тофт чашму рӯйи Раҷаб,
Дўхт Яъқуб чашм сўйи Раҷаб.
Бор сангину роҳ ноҳинчор,
Хаста шуд ў, ба душ гирад бор.
Кард имо Раҷаб наяст малол,
Раҳ қашад бемалол то сари ёл.
Фиш-ниши аққае ба гӯш расид,
Қаҳ-қаҳи кабки дар хурӯш расид.
Хушк буду хунуқ ҳавои дара,
Фарқа дар нур шуд фазои дара.
Хандае дошт аз ситеғ сахар,
Бурд Яъқуб сўйи теға назар.
Кӯҳгард аст агарчи мисли фарас,
Танғ омад нафас нафас ба нафас.
Қафаси сича шину хезе кард,
Рафт аз по мадору омад дард.
Чакра-чакра таровид аз бари мӯй,
Оби шуре ба даври чашму рӯй.
Суст Яъқуб кард гардиши хеш,
Гом зад яқмаром суст ба пеш.
Кӯҳро пай занӣ ба як оҳанг,

Нафас андар гулү натардад танг.
Чаҳд ҳампойи күхрав бояд,
Күх сар то ба пеши по сояд.
Качй смад, ки хуфта рўйи чарӣ,
Бигзарӣ, раҳ ба тори күх барӣ.
Бо хаёле, ки раҳ шавад кутаҳ,
Бадар аз сар барад машаққати раҳ,
Аз качй баргузашт оне хуб,
Дошт дасти ҳаёлро Яъкуб.
Бераҳӣ ҳамчу ранҷ дод таксн,
Тозатағ гашт дарди бедармон.
Ақл гар бар навоеварӣ ҳодист,
Рах калиде ба кулли ободист.
Андар ин ҳокдони күху жамар,
Буда роҳе ба қадри аспгузар.
По намезад ду ҳамбари дилсуз
Ду шаби танғи тирамоҳу се руз.
Байни як рӯз роҳ тай мешуд,
Тай ба сад печу тоб кай мешуд.
Боз як рӯзу як шаби дайчур,
Чую ҷағр пай барад ду тан ғранҷур.
Умри одам, ки умри як шарап аст,
Бодрӯм дар миёни чую ҷар аст.
Рӯз нодида меравад зоеъ,
Суз дар сина мешавад зоеъ.
Бори душвори дарди күҳистон,
Бор бар дӯши марди кӯҳистон.
Рах ба оҳистагӣ гузер бидод,
Дили афсурдаро фишор бидод,
Бо гумоне ҳазор бар сари кӯх
Пой Яъкуб монд аз бари кӯх.
Раҷаб смад зи пай, надид ҳалал,
По ба тадриҷ зад, накард ҳаял.
Ҳамчу пайванди кух яксон рафт,
Саҳт аз роҳи саҳт осон рафт.
Рӯй мисли танури тафсида,
Дида ҷам аз нами сахар дида.
Нафасе то ду тан занад озод,
Бар асо майл карду сина ниҳод.
Нигаҳе баргумошт сўйи дара,
Чашмро об сер доду сара.
Аз сари барғпӯши кӯхе дур,
Хайкале тофт пеши чашм зи нур.

ГУЗАШТАН АЗ ЗИНГИР ВА ПЕШ ГИРИФТАНИ РОХИ РАБОТ

Кацрахи зина-зинаи бари кӯх,
Нақши море намояд аз сари кӯх.
Шах бари шах дамида пасту баланд,
Бидҳад осон надидараҳро фанд.
Зингири қачи пур аз зина
Паҳн карда ба рӯйи раҳ сина.
Ҳорасанге се тарфу сӯе ҷар,
Бар дар пушт мушкил аст гузар.
Қор усули дигар намеояд,
Бор дар даст бигзарӣ бояд.
Ваҳм Яъқуб чун аз ин раҳ дошт,
Ҳамроҳи хешро ҳам оғаҳ дошт.
Пеши саҳти агар наёи суст,
Саҳти аз ту канора ҳоҳад чуст.
Саҳти охирин, ки ин ҷояст,
Саҳт осон бибояд аз он раст.
Васл Яъқуб кард ссои ду даст,
Даста шуд, наъшро бар он барбаст
В-аз ду сар дашт он ду раҳгиро,
Поя-поя бирафт пешу қафо.
Зинаи Зингири ҳавлфизой,
Дард бар дасту заҳм дод ба пой.
Пуштре кӯж карду дилро ҳаст,
Лек номуси мардро нашикаст.
Наъш не, он чӣ мебаранд ба душ,
Нангӯ ҷномӯс мебаранд ҳамӯш.
Офтоб аз фарози фурсати ҷошг,
Шӯълаи зар ба тангӯ мекошт.
Яла аз беша пеши рӯ дар шуд,
Саҳти саҳти раҳ паси сар шуд.

* * *

Чашмаи бекарори оби зулол
Борик сяд бадар зи бехи зилол.
Ҳавзаке дар паноҳи раҳ гардад,
Зери раҳ баъди он панаҳ гардад.
Ҳавзаку роҳи сабзу оби равон,
Дод Яъқубро ба дasti гумон.
Сурати саҳнае зи мадди назар

Модару саҳни хона кард гузар.
Нон канад модар аз танури батооб,
Нон ниҳад ў даруни юсаи об.
Фалла дар юби сард гардад нон
Бо яке иштиҳо барад ба даҳсн.
Шишт Яъқуби пой банди хаёл,
Рӯйи чӯб аз канори юби зулол.
Рӯ ба рӯ пай аз ўтирифт Раҷаб,
Бурд раҳтушаро зи кифт Раҷаб.
Нони хушкидаро дар об гузашт,
Рӯйи хон гүйё юбоб гузашт.
Кулчаву мушти мағзу тутмавиз.
Бо ду каф сб гашт қути лазиз.
Дар даҳсон хушгувор чандон тофт,
Бартар аз хони мурғи бирён тофт.
Фурсате рафту ранҷ камтар шуд,
Баъд бишмурданни қадам сар шуд.
Барҷари кӯхи сабз омад боз
Бешаву қаҷраҳу нишебу фароз.

* * *

Пой бар роҳи бозгунанавард
Мегузорад чу кӯҳгард ду маҳрд.
Роҳ вазнину пой санғин аст,
Бори сар як хаёли ширин аст:
То работ андаке шитоб раванд,
Бояд ин чо шабона хоб раванд.
Роҳи пайдидае, валек дароз,
Мекунад сил сели рези фароз.
Руз пайк оварад аз омади шом,
Сусткӯши ба роҳҷӯст ҳаром.
Панҷаи по агарчи дарде дод,
Кам-камак гашт шасти гашт зиёд.

ШАБЕ ДАР ОҒУШИ ҚУЛБАЕ ДАР КҮХ

Рұшанай рафту тор чун омад,
Тегаи сабз лолагуң омад.
Бурс пас монду рүйи рохи гузар
Омад аз саңг қулбае ба назар.
Поя саңг асту саңг деворе,
Васса бурс асту бурс болоре.
Пири точири баҳру бар дида,
Санги онро ба дасти худ чида.
То бименад дар ин баъид макон
Сарпаноҳе барои раҳгузарон.
Бас ба чое расидан аз ин чо
Мушкил ояд ба марди раҳпаймо.
Бигзарад шом ҳар ки аз ин роҳ,
Бех, ки ин чо барад шабона паноҳ.
Дур аз ў меҳмони ў гардад,
Хуёбад осуда, тозарӯ гардад.
Субх ояд, ба раҳ барояд боз
Пойи раҳчӯ ба раҳ күшояд боз.
Пири огоҳдил гаху бегах
Мешуд аз ҳоли қулбааш оғах:
Обу ионе, ки дошт, нав мекард,
Костие чу дид, рав мекард.
Суннати пирмарди некүнном,
Дошт яқзайлу якнизом давом.
Чашми Яъкуби бор дар сари кифт
Кулбаро диду тоза нур гирифт.
Зинда шуд ҷони дасту пойи Раҷаб,
Боз омад ба гап ҳамуш ду лаб:
«Ҳамди бехад ба гурди кўҳистон,
Бахри Яъкуби ҷони ҷони ҷон,
Ори мардана пешёй кард,
Гўши кас нашнавида коре кард».
Пой шадон ба қулба монд Раҷаб,
Милмилакро чу даргиронд Раҷаб.
Натыш аз дўши хеш рўйи замин
Монд Яъкубу пок кард ҷабин.
Рафт берун барои шустани рўй,
Волаи марғ гашту бешаву буй.
Як нафас аз ҳавои форами кух,
Нафасе зад чу фарди болорух.
Гард аз салла бурду чома фишонд,
Заррае зарби рохи дур наимонд.

Кард Яъқуб раҳти сангӣ рост,
Бо гулу бутта раҳтро орост.
Монд болои раҳт боборо,
Тобаҳо тоза чид аз боло.
Рост аз сар ду даству по гардад,
Комате рост чун асо гардад.
Шоҳаи бурсро шикаст Раҷаб,
Дастак аз шоҳи бурс баст Раҷаб.
Нашши бобо ба рӯш хобонанд,
Рӯйи раҳ пой пас аз он монанд.
Рафт шаб, бо умеди субҳи барср
Хоби нӯшин гирифт гарм канор.

ПОЙИН ОМАДАН АЗ ФАРОЗ ВА ИСТИҚБОЛИ ГУЛГУНА

Аз дили күх қафк даври лабон,
Рұд ояд ба зер бо ағфон.
Сар ба соҳил занад чу девона,
Рахсипоре зи акл бегона.
Навхакорй кунад чу соҳибдард,
Нам занад роҳро ба ашқи сард.
Бод бозӣ кунад данону дамон,
Көрсөзӣ кунад ба раҳгузарон.
Руз тобида рӯ ба ҷоштгаҳон,
Роҳ ҳебида рӯйи оби давсон.
Аз раҳи регрези лағзи фароз,
Бар-бари бурсҳои сабзи дараз,
Пеш Яъқубу пас Рачаб яксон
Дасти дастак сари ду китф равон.
Войи Яъқубу зораҳои Рачаб
Мӯҳр зовияро пирифт зи лаб
Раҳ ба дурӣ бибурд боди сабо,
Бо сабо дам бизад ба гӯши ризо.
Нолай синасузу охи ду мард,
Пуштаву кӯҳро ба шур овард.
Он ки бар ин садой гӯш күшод,
Рӯй бар кӯйи пешваз ниҳод.
Пой кӯбиду сўйи рез смад,
Аҳли Гулгунан хонахез смад.
Гӯш аз печиши садо қар шуд,
Дар лаби оби сард маҳшар шуд.

* * *

Пири равшанравсли кӯҳистон,
Рӯйи дастон, савори таҳти равон.
Аз сафар, баъди сайру гашти зиёд
Рӯй бар сўйи зодбум ниҳод.
Ёбад он ҷо барои хеш қарор,
Хобад он ҷо миёни хешу табор.
Буд агар хонахези роҳи ҳаваис,
Ҳиснапарвард монад аз ич пас.
Бўяд ўто ба ҳашр бўйи диёр,
Хеч бўе аз он наяст гувор.
Баъд аз ин меқунад дар инчо ист,
Цуз канори ватан бехин ҷо нест.

Ин чаҳон пур зи гӯшан зебост,
Лек модар-ватан ба кас яктост.
Умри кас дар ватан шавад оғоз,
Бех, ки анҷом ёбад ин ҷо боз.
Бо ду ҷашми пуроб аз бобо
Пеш Яъқуб монд аз дар по.
По Раҷаб зад ба хона баъд аз ӯ,
Ашк аз дида чидаву аз рӯ.
Саҳни ҳавлий лаболаб одам шуд,
Ҷашмҳо наивбаҳори пурнам шуд.
Ашк бар ҳок реҳт чун дона,
Дехи Гулгуна гашт ғамхона.
Рафт сме, ки буд якто, рафт,
Дуди мотам зи қулла боло рафт...
Кӯҳ аз ғам ба соя ҷо медод,
Зоғ аз шоҳае садо медод.
Гардро бод рӯйи рах мебехт
Барги ҳушкида рӯйи рах мерехт.

АЗО ДОШТАН ВА ПАЙ БАРДОШТАНИ НАБЕРА АЗ РОХИ БОБО

Шаб шуду рӯзу маҳ паси сар шуд,
Ҳанги барф домани дар шуд.
Шӯшаҳо хӯшаҳои хом шуданд,
Гӯшвора ба гӯши бом шуданд.
Барфи гафси канори домани дашт
Бистгари нарми хоки бобо гашт.
Аз сари субҳ то ба шомми чихил
Ою рав кам нашуд аз ин манзил.
Рӯзи чил ҳалқро хабар карданд,
Зикр аз пири номвар карданд.
Рӯҳе марде, ки дил кӯшад ба дод,
Шед то субҳи рӯзи акбар бод.
Ҳар касе пушти кори хеш гирифт,
Зиндагӣ роҳи хеш пеш гирифт.

* * *

Ҳанда мерехт аз лабсни сахар,
Қӯҳ аз зар кулоҳ дошт ба сар.
Дод овоз занги ҳалқаи дар,
Баст Яъқуб боз бори сафар.
Бояд азме қунад ба роҳи дароз,
Боз рӯ барниҳад ба шебу фароз.
По ба роҳе барад, ки бобояш
Барниҳода басе бар он поящ,
Шуғл гирад чу пири некӯном,
Қасри бобо дихад набера давом.
Қўлборе ба бар муқобили дар,
Бо падар дар либоси тозаву тар.
Интизор истодааст Раҷаб.

Зоф дар боғ дошт шуру шағаб.
Рӯз аз хоб дида во мекард,
Барф дар зери по садо мекард.

2001

МУНДАРИЧА

Шеърҳо	3
Чистонҳо	43
Қисса ва достон	66

Барои кӯдакон ва наврасон

УБАЙДИ РАҶАБ

ЯҚҚАБУРС

(Китоби шеър, чистон ва қиссаву достон)

Мухаррири ороиш *A. Мұхаммадиев*

Мухаррири сахҳофӣ *C. Мөҳрӣ*

Мусахҳех *C. Шералий*

Ба матбаа 18.04.2002. супурда шуд. Ба чопаш 28. 06.2002. имзо шуд. Қоғази типографӣ. Хуруфи ада-бӣ. Андозаи $60 \times 84^1/16$. Ҷузъи чопии шартӣ 8,03. Ҷузъи нашрию ҳисобӣ 8,66.. Адади нашр 1000 нус-ха. Супориши № 380.

Нашриёти «Адиб»-и Вазорати фарҳанги Чумхурии Тоҷикистон, 734025, Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 37.

Комбинати полиграфии. Вазорати фарҳанги Чумхурии Тоҷикистон. Душанбе кӯчаи Айнӣ, 126.

